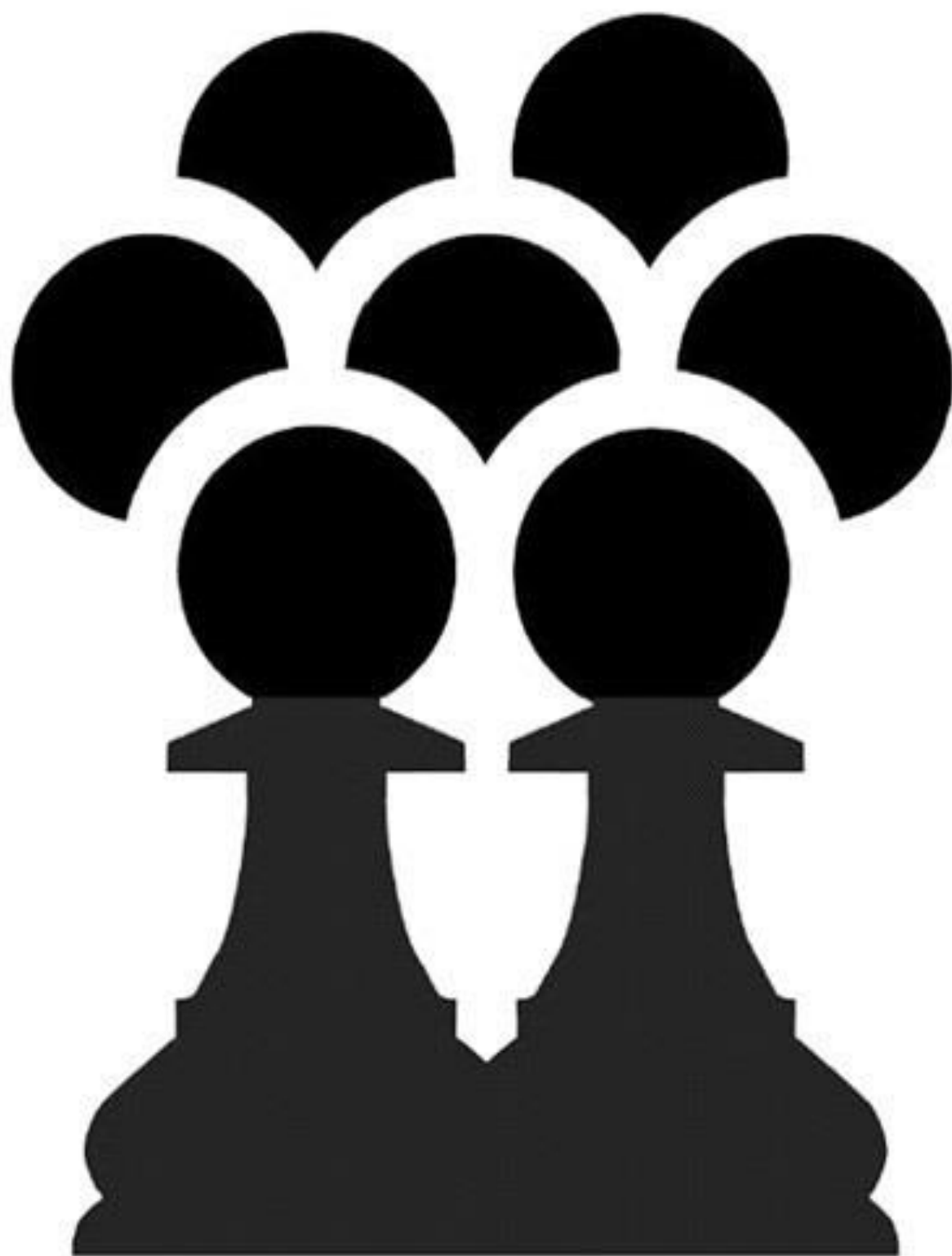

Clubblad van Schaakvereniging Promotie Zoetermeer

de Promoot

jaargang **72** | nummer **3** | maart 2024

→ www.svpromotie.nl ←

DE PROMOOT

Clubblad van Schaakvereniging 'Promotie'

jaargang **72** | nummer **3** | maart **2024**

Schaakvereniging 'Promotie' – opgericht 6 oktober 1952

Speelzaal: Buurthuis 't Span: Sullivanlijn 31, Zoetermeer (wijk 28, Noordhove)
 Website: **www.svpromotie.nl**
 Contributie: senioren (vanaf 20 jr): € 144,- / junioren (t/m 20 jr): € 69,- / studenten: € 69,- /
 leskosten € 20,- / alleen extern: € 65,00
 Donaties: minimaal € 25,00
 Bankrekening: NL79 INGB 0002 4053 62, t.n.v. Schaakvereniging Promotie, Zoetermeer

Ereleden: Gerhard Eggink, Hans Meijer, Manuel Nepveu, Gerard Swart, Jan Veldhuizen, Rob de Vries

bestuur	naam	adres	telefoon + e-mail
voorzitter	J. van den Berg (Jaap)	Wildenberg 18 2716 ND Zoetermeer	(079) 321 42 59 voorzitter.svpromotie@gmail.com
secretaris	S. Kooiman (Stephan)	Bonaire 22 2721 LJ Zoetermeer	(06) 34 16 79 10 secretaris.svpromotie@gmail.com
penningmeester	T.J.P. Morcus (Ton)	Azaleapark 15 2724 JA Zoetermeer	(06) 29 47 98 46 penningmeester.svpromotie@gmail.com
wedstrijdleader intern	M. Wichhart (Maarten)	Dongestraat 18 2652 DP Berkel en Rodenrijs	(06) 24 85 91 19 wl.intern.svpromotie@gmail.com
wedstrijdleader extern	M. Hettfleisch (Maurice)	Zijlstraat 135 2353 NN Leiderdorp	(06) 13 18 31 03 wl.extern.svpromotie@gmail.com
algemeen adjunct	< vacature >		
voorzitter jeugdcommissie	R.W. Minnema (Rens)		jeugdleader.svpromotie@gmail.com

	naam	adres	telefoon + e-mail	
redactie clubblad De Promoot	H.J. Alberts (Henk)	Trompstraat 98 2266 KL Leidschendam	(070) 320 64 29	redactie.depromoot@gmail.com
	R. de Vries (Rob)	Comriekade 24 2481 AE Woubrugge	(0172) 58 73 35	
webmaster svpromotie.nl	R.W. Minnema (Rens)		rwminnema@hotmail.com	
materiaal-commissaris	C. Schoon (Chris)	Alexander Dubčekplaats 32 2332 HX Leiden	(06) 23 07 66 17	ccschoon2010@kpnmail.nl

➔ www.svpromotie.nl ⬅

Inhoud

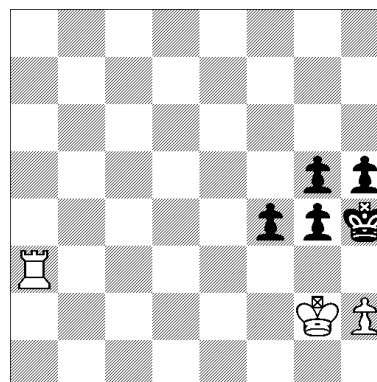
Intro 1:	Redactioneel	<i>redactie</i>	2
Intro 2:	Van de voorzitter	<i>Jaap van den Berg</i>	2
Intern:	Een cadeautje van de FIDE	<i>Maarten Wichhart</i>	3
Intern:	Eindstand tweede periode	<i>Maarten Wichhart</i>	4
Extern:	Topscorers en ongeslagenen	<i>Maurice Hettfleisch</i>	5
Extern:	Alle uitslagen en standen	<i>redactie</i>	6
Partij:	Even slikken	<i>Manuel Nepveu</i>	7
Varia:	Napoleon steekt de Berezina over	<i>Hans Meijer</i>	9
Varia:	Houthakkers (1800-1900)	<i>Jan Willem Duijzer</i>	10
Varia:	Klein, kleiner, groots: poppenhuizen	<i>Henk Alberts</i>	13
Intern:	23	<i>Bernard Bannink</i>	14
Intern:	Lessen uit de spannende interne: The Connection	<i>Paul van der Werve</i>	16
Varia:	Anand en de Zoetermeerse taxichauffeur	<i>Mark Engelsman</i>	20
Ru Ru:	Rudi's rubriek	<i>Rudi Matai</i>	22
Opgaven:	Kort maar krachtig [deel 1]	<i>redactie</i>	23
ALV:	Twee reprimandes	<i>Chris Schoon</i>	24
Toernooi:	Tata 2024	<i>Bram Albertus</i>	25
Terugblik:	Mijn schaakgeschiedenis [5]	<i>Bas van de Graaf</i>	27
Opgaven:	Kort maar krachtig [deel 2]	<i>redactie</i>	28
'Analyse':	Een S.O.S.-bericht	<i>Nico Peerdeman</i>	29
Opgaven:	Wit/zwart speelt en wint	<i>redactie</i>	35
Oude doos:	Test uw kennis van de spelregels	<i>Hans Meijer</i>	36
Varia:	People...	<i>Jan Willem Duijzer</i>	38
Puzzel:	Kerstpuzzel Dr. Denker	<i>Henk Alberts</i>	38
Puzzel:	Kerstpuzzel 2023: oplossing en uitslag	<i>Jan Blankespoor</i>	39
Varia:	Het schilderij van Chris	<i>redactie</i>	40
Opgaven:	Oplossingen problemen	<i>redactie</i>	41
Agenda:	Alle evenementen t/m zomer 2024	<i>bestuur</i>	42

Extra [1]

Zomaar een probleem, gevonden ergens
op het internet:

wit geeft mat in 4

oplossing: → blz. 41

intro		Redactioneel	Henk Alberts Rob de Vries
--------------	---	---------------------	--------------------------------------

Hierbij andermaal een goed gevulde Promoot. Dat begint met onze voorzitter Jaap van den Berg die aandacht vraagt voor de toekomst van de vereniging (welke uiteraard in het heden dient te beginnen). Maar desondanks verwijt onze onvolprezen materiaalcommissaris het Bestuur toch in een vorm van stilSTAAN te verkeren. Leest u het zelf maar na.

In deze Promoot vooral ook (heel) veel aandacht voor de interne competitie en voor de afloop daarvan. Eén partij uit de interne (u mag zelf uitzoeken welke) wordt zelfs twee keer besproken.

Verder in vele vormen aandacht voor de recente en minder recente geschiedenis van het schaakspel. Dat gaat van Napoleon en Oskam via Anand die zijn wereldtitel wist te behouden door een Zoetermeerse taxichauffeur, tot een verslag van Bram Albertus over het (zijn) afgelopen Tata-toernooi.

De Promoot eindigt (uiteraard) met de oplossing van de Kerstpuzzel, alsmede de oplossingen van de verschillende problemen die u in deze Promoot kunt aantreffen. De Promoot eindigt ook met een nog niet opgelost probleem, namelijk de vraag van Chris: wie is de kunstenaar van mijn litho?

Kortom een goed gevulde Promoot en de redactie wenst u weer veel leesplezier toe.

intro		Van de voorzitter	Jaap van den Berg
--------------	---	--------------------------	------------------------------

Maandagavond 11 maart vond de jaarlijkse ledenvergadering plaats. We openen de avond met twee passages uit het boek *Het huis met de geesten* van Isabel Allende. Voor twee personages uit het boek gold het schaken als een soort medicijn. Voor de één om zijn wellust tegen te gaan (tevergeefs, zoals de lezers van het boek al snel zullen ontdekken); voor de ander (de later vermoorde president Allende) om zijn slapeloosheid te bestrijden.

Rode draad in het vervolg van de vergadering was de toekomstbestendigheid van de vereniging. Het stoppen van Rens Minnema als jeugdleader was a wake up call voor de vergadering waardoor er als vanzelf een goed gesprek ontstond over hoe we een (meer) vitale, ambitieuze en financieel gezonde schaakvereniging kunnen worden. Bijna twee jaar geleden hebben we als vereniging ervoor gekozen veel te veranderen: een nieuwe speellocatie, een andere speelavond voor de senioren en de jeugd zodat zij als vanouds weer op dezelfde avond spelen. We hebben gezien dat dat zijn vruchten afwerpt. Er zijn meer lesgevers dan voorheen en meer dan in voorgaande jaren is er een instroom van jeugdliden in de interne. De hele vergadering deelde het belang om dat vast te houden. Dat gaat niet vanzelf en vraagt inzet van meer dan alleen het bestuur.

De instroom van jeugdliden is van levensbelang voor onze vereniging. Tegelijk is het ook belangrijk na te denken over hoe we aantrekkelijk kunnen zijn voor thuisschakers die meer willen dan spelen op internet. Tijdens de ALV kwamen verschillende ideeën bovendrijven. Zo leert de praktijk dat de overstap voor mensen zonder een (jeugd)verleden bij een schaakclub best groot kan zijn. Mogelijk vraagt dat om een aparte groep, eventueel gecombineerd met jeugdspelers. De Rapiddriedaagse en het zomertoernooi kunnen nog actiever voor werving ingezet worden. Ook kunnen we kijken naar meer variatie in de speelavonden en het speeltempo.

Kortom, een levendige en opbouwende discussie die schreeuwt om een vervolg. Vanuit de ALV kwam ook het idee een denktank in te richten. Dat hebben we als bestuur overgenomen vergezeld van de uitnodiging aan de leden om zich daarvoor aan te melden. Het was goed te zien hoe de toekomst van Promotie velen ter harte gaat.

Voor het heden is van belang dat de ALV de begroting 2024 heeft goedgekeurd, ingestemd heeft met de instelling van een vertrouwenspersoon voor de vereniging en Stephan Kooiman en Maurice Hettfleisch heeft herkozen als secretaris respectievelijk wedstrijdleader extern. Voor de vacature jeugdleider gaat het bestuur in gesprek met de mensen die nu bij de jeugd actief zijn om samen te kijken naar een passende oplossing.

<i>intern</i>	Een cadeautje van de FIDE	<i>Maarten Wichhart</i>
----------------------	----------------------------------	------------------------------------

Het is alweer tijd voor de paaseditie van de veelgeprezen Promoot. De 2^e periode van de interne competitie is recent afgelopen. Er zijn deze periode liefst acht promovendi. Coen, Jan B, Tobin, Ton, Jan K, Harrie, Frans en Oswin, veel succes toegewenst in groep 1.

De strijd om het kampioenschap is nog erg close. Bernard heeft na een wisselvallige start zijn vorm teruggevonden en staat na een mooie serie resultaten weer op pole position. Maar de verschillen zijn nog klein. Paul en ondergetekende staan nog binnen schootsafstand. Ook in de verschillende ratinggroepen staat er nog veel op het spel. Kortom, de strijd is nog niet gestreden.

Grootste nieuws van de afgelopen maand was voor mij dat de FIDE voor sinterklaas ging spelen. Alle spelers met een rating tussen 1000 en 2000 kregen ratingpunten cadeau.

De toegepaste formule is: **Nieuwe rating = 0,6 * Huidige rating + 800**

Dezelfde wijziging wordt toegepast op de KNSB ratings en jeugdratings. De club is er daardoor flink sterker op geworden. Een paar willekeurige voorbeelden. Joost Mostert kreeg slechts een bescheiden bonus en steeg van 1943 naar 1981 (+38). Dirk Brinkman kreeg een flinke verhoging en steeg van 1529 naar 1717 (+188). Chris Schoon maakte het helemaal bont en ging van 1347 naar 1608 (+261). Wie had gedacht dat er op die leeftijd nog dat soort sprongen gemaakt kunnen worden.

Toen ik hoorde dat deze correctie zou gaan plaatsvinden, kwam het op mij over als een doldwaze actie. Er worden in een klap 70 miljoen ratingpunten toegevoegd door de FIDE. Dit moet toch een enorme inflatie geven. Veel schakers hebben zichzelf een doel gesteld, waar de ELO-rating vaak een prominente rol speelt. Dat doel is nu vaak ineens gehaald, en dat kan toch weinig voldoening geven. Zelf heb ik jaren tegen de 2000 grens aan gehikt, en ik ben blij dat deze barrière voor deze correctie reeds was geslecht.

Toch lijkt het erop dat men niet over een nacht ijs gegaan is. Binnen 2 minuten googlen vond ik het rapport "Compression and Calculation Improvements: Supplemental Report" van Jeff Sonas, een befaamd statistisch schaak analyst. In het rapport van 47 pagina's wordt haarfijn uitgelegd waarom deze correctie nodig is. De auteur verontschuldigd zich in de eerste alinea voor de lijvigheid van het rapport, maar spreekt de hoop uit dat lezers het 4 pagina's volhouden. De overige 43 zijn verdiepingsmateriaal voor de echte liefhebber. Ik heb met er doorheen geslagen en moet zeggen, dat ik heb me laten overtuigen. Mocht u benieuwd zijn naar de onderbouwing, lees het zelf een door zou ik zeggen.

Off topic: In het rapport worden schakers op basis van leeftijd ingedeeld in 3 groepen. De "improving" ages lopen tot een leeftijd van 19. Van 20 tot en met 38 zijn de "stable" ages. 39-plussers zitten in de "declining" ages. Erg pijnlijk om te lezen voor een 43-jarige.....

Zoals aangekondigd op de ledenvergadering, zal er op maandagavond 15 april een simultaan gegeven worden door John van der Wiel. Dit is een mooie vervolg op de succesvolle simultaan die Erik van den Doel vorig jaar aan ons gaf. John maakte in zijn hoogtijdagen deel uit van de mondiale top 20. Het zal dus niet meevallen om hem te verslaan. Maar wie weet is er toch een kans, want gelukkig voor ons zit John ook al jaren in zijn "declining" ages.

□

intern	Eindstand tweede periode	Maarten Wichhart
---------------	---------------------------------	-------------------------

groep 1				
kl.	speler	punten	Elo	TPR
1	B. Bannink	162	2213	2107
2	M. Wichhart	144	1950	1981
3	S. de Swart	144	1936	2018
4	P. van der Werve	141	2034	2098
5	H. Noordhoek	129	2007	1941
6	R. Minnema	123	1908	1833
7	B. Albertus	123	1978	2097
8	M. Nepveu	117	1894	1982
9	B. Ahlers	117	2070	1905
10	H. Ouwens	111	1849	1904
11	J. Mostert	111	1909	1860
12	J. Baas	111	1948	1902
13	S. Kooiman	111	1734	1864
14	J. Sibbing	111	1854	1761
15	H. Minnema	102	1711	1853
16	N. Peerdeman	102	1890	1957
17	J.W. Duijzer	99	2103	2051
18	G. Eggink ↓	87	1875	1730
19	M. Hettfleisch ↓	87	1908	1913
20	D. Kanbier ↓	75	1561	1695
21	D. Brinkman ↓	75	1535	1668
22	E. Guijt ↓	75	1793	1818

stand om het kampioenschap na periode 2				
1	B. Bannink	291	2213	2107
2	P. van der Werve	285	2034	2098
3	M. Wichhart	279	1950	1981
4	B. Albertus	264	1978	2097
5	M. Nepveu	261	1894	1982
6	H. Noordhoek	249	2007	1941
7	B. Ahlers	246	2070	1905
8	S. de Swart	246	1936	2018
9	H. Ouwens	231	1849	1904
10	N. Peerdeman	231	1890	1957

groep 2				
kl.	speler	punten	Elo	TPR
1	C. Veld ↑	120	--	1757
2	J. Blankespoor ↑	100	1878	1709
3	T.vd.Nieuwendijk ↑	96	1557	1680
4	T. Morcus ↑	90	1856	1809
5	J. Koster ↑	88	1880	1675
6	H. Boerkamp ↑	84	1784	1777
7	F. Martens ↑	80	1569	1569
8	O. vd.Bout (j) ↑	78	1598	1419
9	D. Ramadan	76	1738	1638
10	J. van den Berg	76	1685	1751
11	B. van de Graaf	74	1712	1607
12	M. Engelsman	72	--	1631
13	J. Tan	72	1738	1718
14	J. Lipka	72	1536	1809
15	S. de Vries (j)	70	1133	1373
16	C. Schoon	68	1373	1315
17	R. de Vries	68	1349	1351
18	A. Veld (j)	66	979	1242
19	J. Veldhuizen	66	1669	1477
20	D. van Nies	66	1556	1294
21	H. Gielen	66	1841	2064
22	C. Remie	60	--	1303
23	R. Jansen (j)	60	1080	2130
24	P. Hijma	58	1430	1323
25	D. Jermin (j)	58	827	1113
26	R. Matai	56	1611	1663
27	J. de Roo	48	1343	930
28	F. van Bolhuis (j)	44	700	804
29	D. Strikwerda	42	--	841
30	G. Toxopeus	32	1559	1521
31	J. Eilander (j)	22	--	461

↑ promoveert

↓ degradeert

extern	Topscoreurs en ongeslagenen	Maurice Hettfleisch
---------------	------------------------------------	----------------------------

Het seizoen in de externe competitie loopt richting het einde. In de KNSB-competitie hoeven de teams nog maar één wedstrijd te spelen. K1 en K2 hebben nog een vrije ronde voor de boeg, K3 speelt in de zesde klasse in iets kleinere poules.

En ook de HSB-competitie is bijna afgelopen. H2 en H4 hebben maandag 18 maart nog een thuiswedstrijd en daarna is het alweer tijd voor de slotronde. Die worden zoals gebruikelijk gespeeld in het Motion Beweeg College (het voormalige Stedelijke College) aan het Van Doornenplantsoen. H1 speelt op 24 april, H2 en H3 op 17 april. H4 sluit het seizoen af met een uitwedstrijd tegen Pomar.

Met nog enkele wedstrijden voor de boeg is het een mooi moment om het licht te werpen op de spelers die dit seizoen extern excelleren. Daarbij heb ik wel een kleine disclaimer: er zit natuurlijk verschil in het aantal partijen dat men speelt. Er zijn spelers die alleen in de KNSB of HSB spelen, maar er zijn ook veel schakers die aan beide competities meedoen. Om te vergelijken heb ik de scores gepakt van alle teams waar een speler aan meedoet. Invalresultaten neem ik mee als deze de score verbeteren. Hetzelfde geldt voor de bekerwedstrijden. Hoewel die laatste scores dit seizoen voor zeer weinig spelers een positieve bijdrage leveren, gezien de snelle uitschakelingen in de bekertoernooien.

De speler met de meeste wedstrijden achter zijn naam is trouwens Ben Ahlers. Hij heeft vijftien partijen gespeeld in K1, H1 en beide bekerteams. Kort daarachter staat Sipke de Swart met veertien partijen. Naast K2 en H1 speelde Sipke ook mee in de HSB-beker. Daarachter staat een aanzienlijke groep spelers die dertien, twaalf of elf partijen hebben gespeeld.

De beste score is tot nu toe voor Rob de Vries. Rob staat op een score van 80 procent, nadat hij één van zijn vijf partijen verloren heeft. Tweede in de lijst staat Bernard Bannink, met een score van 73,1 procent. Die heeft hij onder andere te danken door een overwinning op Edwin van Haastert in de verloren bekerwedstrijd tegen LSG. Uit dertien partijen haalde Bernard 9½ punt. Ook Manuel Nepveu heeft een score van boven de 70 procent gehaald met zijn partijen in K2. Met 5 uit 7 staat Manuel op 71,4 procent.

De totaalscore is interessant, maar het is ook altijd leuk om te weten welke spelers er in een competitie ongeslagen blijven. Een opvallend naam in die lijst is Bram in K1. Hij is ongeslagen, met in totaal zes remises. In H1 zijn Ben, Bernard en Jan Willem tot nu toe ongeslagen. In het kwakkelende H3 is Bert Ouwens een rots in de branding. Hij heeft van de zes partijen er drie gewonnen en drie geremiseerd. Ook invaller Nico Peerdeman is daar ongeslagen met 3½ uit 4.

Lang verhaal kort: de topscorer van het seizoen is absoluut nog niet bekend. En nu maar hopen dat de hoofdrolspelers in deze lijst om die reden weigeren een tactische remise aan te nemen in één van de laatste wedstrijden.

□

Let op!	
<u>Pasen</u> maandag 1 april: geen clubavond woensdag 3 april: vrij schaken (*)	<u>Pinksteren</u> maandag 20 mei: geen clubavond woensdag 22 mei: snelschaaktoernooi

(*) maak op woensdagavond kennis met de sfeer van het woensdagmiddagschaak!

<i>extern</i>		Alle uitslagen + standen				<i>redactie</i>
team	klasse	wedstrijd	uitslag	match-punten	bord-punten	stand
K1	KNSB 2B	CSV 1 – Promotie K1 Promotie K1 – Rokado 1 Messemaker 1847 1 – Promotie K1 Promotie K1 – Amsterdam Berserkers 1 Leiderdorp 1 – Promotie K1 Promotie K1 – Sliedrecht 1 Philidor Leiden 1 – Promotie K1 Promotie K1 – Spijkenisse 1	4½ - 3½ 4½ - 3½ 3½ - 4½ 5 - 3 2½ - 5½ 3½ - 4½ 5 - 3 20 april	8 uit 14 (57,1 %)	29½ uit 56 (52,7 %)	3 ^e (9 teams)
K2	KNSB 4D	DSC 3 – Promotie K2 Promotie K2 – Het Spaarne 1 LSG 4 – Promotie K2 Promotie K2 – Woerden 2 Oegstgeest '80 1 – Promotie K2 Promotie K2 – Kennemer Combinatie 3 HWP Haarlem 2 – Promotie K2 Promotie K2 – DD 2	3½ - 4½ 4½ - 3½ 6 - 2 6 - 2 4 - 4 ½ - 7½ 5½ - 2½ 20 april	7 uit 14 (50 %)	24 uit 56 (42,9 %)	4 ^e (9 teams)
K3	KNSB 6G	Promotie K3 – Rijswijk 2 Voorschoten 3 – Promotie K3 Promotie K3 – SHTV 3 Botwinnik 3 – Promotie K3 Promotie K3 – DSC Delft 5 DSC Delft 6 – Promotie K3 Promotie K3 – DD 4	1 - 7 6½ - 1½ 0 - 8 5 - 3 1 - 7 5½ - 2½ 23 maart	0 uit 12 (0 %)	9 uit 48 (18,8 %)	8 ^e (8 teams)
H1	HSB HK	Promotie H1 – Rijswijk 1 Botwinnik 1 – Promotie H1 Promotie H1 – Schaakmat Westland 1 Schaakhuis 1 – Promotie H1 SHTV 1 – Promotie H1 Promotie H1 – DSC 2 DSC 1 – Promotie H1 (centraal)	2 - 6 1½ - 6½ 3½ - 4½ ½ - 7½ 4 - 4 5 - 3 24 april	7 uit 12 (58,3 %)	28½ uit 48 (59,4 %)	3 ^e (8 teams)
H2	HSB 1A	DSC 4 – Promotie H2 Promotie H2 – Rijswijk 2 Voorburg 1 – Promotie H2 Promotie H2 – DD 1 SHTV 2 – Promotie H2 Promotie H2 – DD 3 Schaakmat W 2 – Promotie H2 (centraal)	3 - 5 5½ - 2½ 2 - 6 ½ - 7½ 3½ - 4½ 18 maart 17 april	8 uit 10 (80%)	21½ uit 40 (53,8 %)	2 ^e (8 teams)
H3	HSB 1B	Haeghe Ooievaar 1 – Promotie H3 Promotie H3 – Botwinnik 2 Scheve Toren 1 – Promotie H3 Promotie H3 – DD 2 DSC 3 – Promotie H3 Promotie H3 – HSV 1 Promotie H3 – RSC-Belgisch Park 1 (<i>centraal</i>)	2 - 6 3½ - 4½ 4½ - 3½ 2 - 6 6 - 2 3½ - 4½ 17 april	2 uit 12 (16,7 %)	20½ uit 48 (42,7 %)	7 ^e (8 teams)
H4	HSB 3A	Promotie H4 – DSC 9 Promotie H4 – HSV 2 Voorburg 2 – Promotie H4 Promotie H4 – Rijswijk 4 Lierse 2 – Promotie H4 Promotie H4 – Voorburg 3 Pomar 1 – Promotie H4	4½ - 3½ 3 - 5 7½ - ½ 7 - 1 4½ - 3½ 18 maart 2 april	4 uit 10 (40 %)	18½ uit 40 (46,3 %)	5 ^e (8 teams)

partij	Even slikken	Manuel Nepveu
---------------	---------------------	--------------------------

Het Tweede van Promotie heeft onlangs een flink pak slaag gehad. Het was tot en met december allemaal eigenlijk wel aardig gegaan, maar in februari... Helemaal onverwacht kwam het niet. De drie zwaarste tegenstanders moesten nu nog komen. Dat is dan bij de eerste de beste confrontatie goed gebleken. De ratingverschillen waren overal in het voordeel van de Kennemer jongens. Ik som de acht verschillen even op vanaf bord 1: 212, 248, 206, 375, 223, 81, 320, 98. Met $\frac{1}{2}$ - $7\frac{1}{2}$ de mist ingaan is dan min of meer volgens verwachting, niet iets om van schaamte drie maanden niet meer je huis uit te komen.

Het is veel leuker om te denken aan die gevalletjes waarin het andersom ging, de Promotianen met dergelijke cijfers hun opponenten naar huis stuurden. Een zo'n gebeurtenis staat me nog goed voor de geest. Op 10 januari 1998 toog het Eerste van Promotie naar Delft. Ik herinner me dat het nog even zoeken was, want er werd gespeeld op een locatie die het meeste weg had van een loods, duidelijk aan het zicht van de langs razende automobilist onttrokken. Later herkende ik de locatie als ooit behorende bij een mij zeer goed bekende organisatie aan de Schoemakerstraat, namelijk TNO. De tegenstander was DSC 2 in de derde klasse KNSB. De punten vielen ons toe als rijp fruit dat uit de boom valt. Dat wil zeggen: even schudden en daar kwam weer wat onze kant op. Het werden er uiteindelijk 7 voor de onzen.

Mijn tegenstander was een oudgediende van DSC, en meermaals clubkampioen, Boudewijn Boogaard. Uit informatie die ik van internet heb geplukt blijkt dat hij tijdens die gedenkwaardige dag net zo oud moet zijn geweest als ik nu. Daarom constateer ik met een nogal dubbel gevoel: ik had uiteindelijk geen kind aan hem. Wat mij trouwens messcherp is bijgebleven was zijn opmerking na het zoveelste Promotie-punt: "Dit wordt een drama!" Ik kon uiteraard mijn mond niet houden na zoveel verdrietige eerlijkheid en heb toen gereageerd met "Ja-ha, het gaat lekker". Dit vrolijke geluid kwam recht uit mijn hart, vooral natuurlijk om het er nog eens lekker in te wrijven. Dat het lekker ging gold ook voor mijn partij.

Omdat ik een aantal details vergeten was, heb ik het digitale Promoten-archief even geraadpleegd (februari '98, resp. mei '98 deel 1). Ik heb bij deze ontmoeting aan bord zeven gezeten zoals na enig snuffelen blijkt. Verder laat dat archief zien dat ik met 4 uit 9 een zeer matig seizoen had, maar op die januaridag ging het lekker. Ik speel heel af en toe de partij nog wel eens na, vanwege het goede gevoel. Harrie B. (met een balkje voor zijn ogen) zei me vorig jaar nog dat hij vaker partijen naspeelt, *ook* die waarin hij als een natte krant acteerde, *mits het resultaat uiteindelijk een punt was*. Gaat het hier om genieten van intense onrechtvaardigheid? Is dit een monumentale bevestiging dat je een ijzeren wil hebt en blijft volhouden? In ieder geval blij zijn als een kind, wiens (kinder)hand snel gevuld is, zoals het Oudhollandse spreekwoord zegt. U weet misschien dat ik daar iets anders in zit. Zoals gezegd, ik speel de Boogaard-partij weleens na omdat hij best wel aardig is en ook nog met een logisch resultaat. En de oude Boogaard was een aardige kerel, het speelt toch ook een rol. Maar dat laatste oordeel is natuurlijk gruwelijk sterk gekleurd door de gebeurtenissen op het schaakbord, zo primitief ben ik dan ook wel weer...

MN – B.L. Boogaard, Promotie 1 – DSC 2, Delft, 10-01-1998

Hollands

1. d4 d5, 2. c4 c6, 3. Pf3 Pf6 Pardon. Hollands? Jawel, ff wachten.

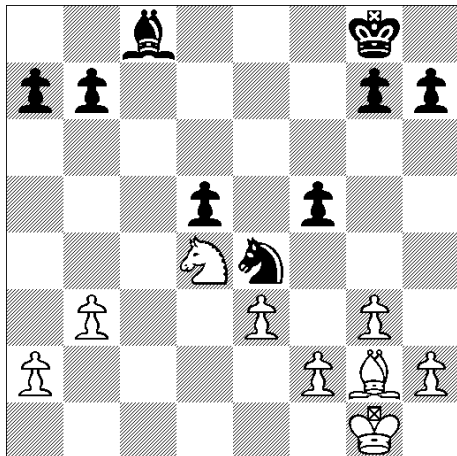
4. Dc2 e6, 5. g3 Pbd7, 6. Lg2 Le7, 7. 0-0 0-0, 8. b3 Pe4, 9. La3 Lxa3, 10. Pxa3 De7, 11. Pb1 f5,

12. Pbd2 e5(?) iets te voortvarend, er ontstaan zwakten in de zwarte stelling.

13. cxd5 cxd5, 14. Pxe5 Pxe5, 15. dxe5 Dxe5, 16. Pf3 De7, 17. e3 Le6, 18. Tac1 Da3, 19. Pd4 Tac8, 20. Dd1 Txc1, 21. Dxc1 Dxc1, 22. Txc1 Tc8, 23. Txc8+ Lxc8

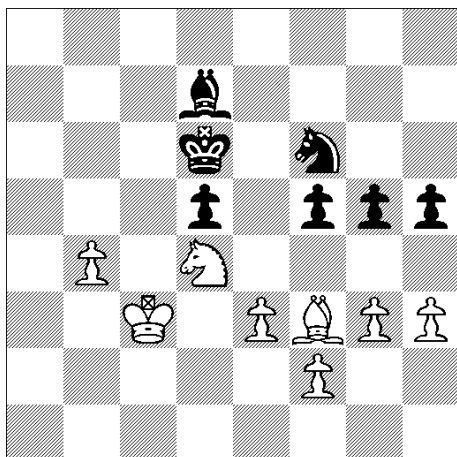
De ruilacties waren niet allemaal nodig en vallen in het voordeel van Wit uit. Dadelijk gaat ook nog een pion verloren. Maar we zijn er nog niet: ervaren senioren kunnen zo taai zijn als brood dat te lang in de broodtrommel heeft gelegen.

24. Pb5 Pf6 (?)

Na ... Ld7 staat Wit al beter. Hij kan een pion op a7 snaaien, maar moet dan wel het nodige doen om het paard weer heelhuids uit het struikgewas te krijgen. Die tijd kan Zwart dan gebruiken om extra snel richting centrum te komen. Na Zwarts zet gaat het iets ongecompliceerder en is het voordeel van Wit groter (volgens Fritzje).

25. Pd6 Ld7, 26. Pxb7 Kf8, 27. Kf1 Ke7, 28. Ke1 Lc6, 29. Pc5 Kd6, 30. b4 a5, 31. a3 axb4, 32. axb4 Lb5, 33. h3 g5, 34. Pb3 Ld7, 35. Pd4 h6, 36. Kd2 Ph5, 37. Lf3 Pf6, 38. Kc3 h5

Niet de beste, maar het maakt inmiddels niet meer uit wat Zwart doet, hij is het haasje.

39. h4 gxh4, 40. gxh4 Pe4+, 41. Lxe4 fxe4, 42. Kb3 Le8, 43. Kc3 Hallo majesteit, was u soms verstrooid? Toch maar de andere kant op!

43. ... Ld7, 44. Kc2 Lg4, 45. Kd2 Ke5, 46. Ke1 Lh3, 47. Ke2 Lg4+, 48. Kf1 Ld7, 49. Kg2 Le8, 50. Kg3 Ld7, 51. b5 1-0

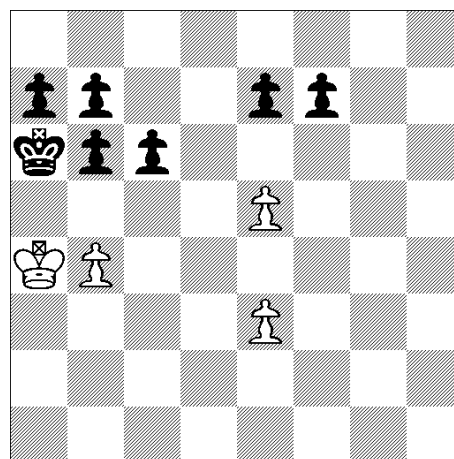
□

Extra [2]

Zomaar iets dat op Instagram langskwam:

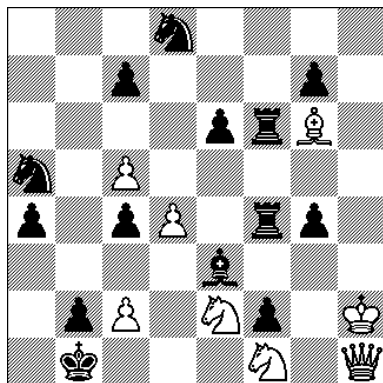
wit speelt en wint

oplossing: → blz. 41

varia	Napoleon steekt de Berezina over	Hans Meijer
--------------	---	--------------------

Begin dit jaar heb ik hier in Cochabamba in de bioscoop de film Napoleon (2023) van Ridley Scott met Joaquin Phoenix als Napoleon Bonaparte gezien. Zoals bekend viel Napoleon in 1812 het Russische rijk van tsaar Alexander 1 met een troepenmacht van om en nabij een half miljoen soldaten binnen. Een fatale vergissing, zie de boeiende video van Epic History TV op YouTube over 'Napoleon's retreat from Moscow in 1812'. De smadelijke terugtocht van Napoleon's leger herinnerde mij aan onderstaande compositie van Alexander Petrov, de man van de Russische verdediging, die ik vele jaren geleden in Prisma Schaakboek 2 (1962; pp. 92-93) van Hans Bouwmeester zag staan. Het commentaar is afkomstig van Bouwmeester.

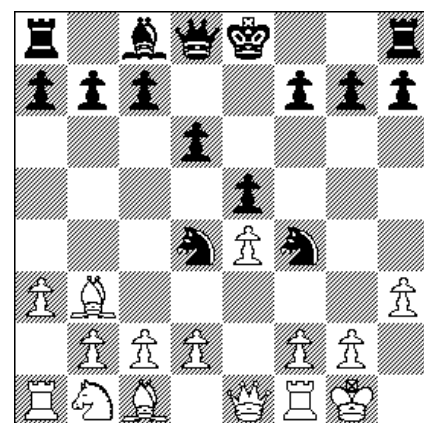
In het jaar 1839 stuurde schaakmeester Alexander Petrov, de voorzitter van het Sint-Petersburg-schaakgenootschap, een uitnodiging voor een correspondentiepartij naar een Parijse club. Hij deed deze uitnodiging vergezeld gaan van de hiernaast afgedrukte compositie. De Fransen wisten de grap blijkbaar niet op haar juiste waarde te schatten want ze wezen de invitatie beledigd van de hand. 'Keizer Napoleon', zo voorzag Petrov de compositie van uitleg 'is gewend om zelf alle beslissingen te nemen. De keizer (Kb1) bevindt zich in Moskou aan het hoofd van zijn troepen. Zijn artillerie is ver opgedrongen (Tf4 en Tf6) en de "Garde impériale" vormt als altijd de

achterhoede (Pa5 en d8). Tsaar Alexander (Kh2) is met zijn getrouwen in een uithoek gedrongen. De belangrijkste figuur in het Russische leger is veldmaarschalk Mikhail Kutuzov (Dh1). De heldenruiters, de kozakken, worden voorgesteld door Pf1 en Pe2; de rivier de Berezina door de diagonaal h1-a8. De kozakken beginnen nu de grote veldheer Napoleon terug te drijven. 1. Pd2+ Ka2, 2. Pc3+ Ka3, 3. Pdb1+ Kb4, 4. Pa2+ Kb5, 5. Pa3+ Ka6. Napoleon is de oevers van de Berezina genaderd en had hier door Kutuzov vernietigd kunnen worden (Dh1-a8 mat) maar dit wordt verzuimd, wat met de geschiedenis klopt. 6. Pb4+ Ka7, 7. Pb5+ Kb8, 8. Pa6+ Kc8, 9. Pa7+ Kd7, 10. Pb8+ Ke7, 11. Pc8+ Kf8, 12. Pd7+ Kg8, 13. Pe7+ Kh8. Eindelijk is Napoleon in Parijs terug. Nu geeft de tsaar het laatste woord aan veldmaarschalk Kutuzov: 14. Kg2 mat.'

Edward Winter geeft op zijn website chesshistory.com het volgende commentaar op de schaak-activiteiten van Napoleon: 'Een nuttig startpunt voor ons overzicht is H.J.R. Murray's A History of Chess (1913; voetnoot op pagina 877). Napoleon speelde graag schaak maar was een zwakke speler. Van drie partijen die hij gespeeld zou hebben zijn de zetten bekend. Een van deze, de Schotse partij tussen Napoleon en graaf Bertrand op St. Helena, is zeker fictief. De tweede partij, uit 1804 tegen Madame de Rémusat, en een derde partij, uit 1809 tegen de automaton de Turk, zijn ook van twijfelachtige authenticiteit.'

Napoleon Bonaparte - De Turk (Johann Allgaier), 1809,
paleis Schönbrunn, Wenen

1. e4 e5, 2. Df3 Pc6, 3. Lc4 Pf6, 4. Pe2 Lc5, 5. a3 d6, 6. 0-0 Lg4, 7. Dd3 Ph5, 8. h3 Lxe2, 9. Dxe2 Pf4, 10. De1 Pd4, 11. Lb3 → 11. ... Pxd3+, 12. Kh2 Dh4, 13. g3 Pf3+, 14. Kg2 Pxe1+, 15. Txe1 Dg4, 16. d3 Lxf2, 17. Th1 Dxd3+, 18. Kf1 Ld4, 19. Ke2 Dg2+, 20. Kd1 Dxd1+, 21. Kd2 Dg2+, 22. Ke1 Pg1, 23. Pc3 Lxc3+, 24. bxc3 De2# mat.
Deze partij spreekt boekdelen over het schaakniveau van Napoleon.

□

<i>varia</i>	Houthakkers (1800 - 1900)	<i>Jan Willem Duijzer</i>
--------------	----------------------------------	-------------------------------

(Lezen op eigen risico)

Clubblad-proza is bekentenis-literatuur. De (verwende) lezers van de Promoot verwachten niets minder dan dat. Ze willen onthullingen en die krijgen ze ook al vele jaren lang. Ik voeg me in de literaire traditie van de Promoot met een welgemeende ontboezeming: ik heb een grondige hekel aan spelers van het niveau 1800 – 1900. Het is een spelersgroep die ik aanduid als “houthakkers”. Binnen deze groep maak ik onderscheid tussen drie archetypen:

1. De provinciale topper (doorgaans zijn dat de beste spelers van de wat kleinere schaakclubs in de regio).
2. De stedelijke runner up (dit zijn de ambitieuze dertigers en veertigers op de club, soms ook nog vijftigers).
3. De ontspannen pensionado (de wat sterkere schakers op retour).

De Promotie-spelers van het niveau 1800 - 1900 vallen voor het overgrote deel in de tweede en derde categorie. Ik noem Guijt, Nepveu, Ouwens, Peerdeman, Van den Berg, Boerkamp, Blankespoor, Morcus, Eggink, Minnema, Wichhart, Koster en nog diverse anderen. Houthakkers, vind ik hen, zoals gezegd. Waarmee ik bedoel: spelers met een directe, rechttoe rechtaan speelstijl, zonder al te veel subtiliteiten. Maar op hun beste momenten ijzersterk en o zo verraderlijk. Dat is de andere kant van het verhaal. Je kunt gewoon van ze verliezen en tegen de meeste clubgenoten van de categorie 1800 - 1900 heb ik dat persoonlijk al eens mogen ondervinden. Ik vind dat geen schande, maar ik vind het wel irritant.

Hoe komt het dat ik met enige regelmaat van ze verlies? Zijn zij zo slim of ben ik zo dom?
Ik weet het niet. Een paar antwoorden die ik uitgedokterd heb:

1. Ze zijn met veel.
Op internet heet dat “the wisdom of the crowd”. De genoemde spelers vormen een soort geheim genootschap, vermoed ik, dat er eer in stelt om spelers van 100, 200 of zelfs meer elopunten sterker onderuit te halen. Het zijn net sprinkhanen, waar een eenzame halm graan niet tegen opgewassen is.
2. Ze zijn boerenslim.
De 1800 – 1900 spelers kennen hun beperkingen, maar op onderdelen van het spel zijn ze juist erg goed. Van sommige openingen hebben ze bijvoorbeeld een levenswerk gemaakt. Nepveu = Frans. Boerkamp = Morra. Ouwens = Lets. Peerdeman = diverse bizarre gambieten. Wee je gebeente als je daarin verzeild raakt. Dan is het alsof je in het spinnenweb van Shelob terecht gekomen bent. Je komt er niet levend uit.
3. Ze “pluggen” je.
Voor de ouderen onder ons: ze bereiden zich op je voor. Een hinderlijke gewoonte, die binnen de veilige sfeer van een vereniging niet past, vind ik. Ze bewaren je partijen, analyseren je gedragingen op internet (alsof er geen privacywetgeving bestaat), ze vermijden je sterktes en ze bestuderen je zwaktes. Vooral in dat laatste scheppen ze genoeg. Analyses die je uit goedheid beschikbaar stelt voor de bloei van de vereniging worden tegen je gebruikt en ga zo maar door.
4. Ze hebben computers.
Ze trainen. Tegen computers. Soms zelfs fanatiek. Waar ze de tijd vandaan halen weet ik niet.

5. Op de keper beschouwd kunnen ze gewoon goed schaken.

Dat is nog het lastigste. Als je een pion achterkomt moet je keihard werken om nog remise te maken. En hun techniek is goed. Op menige vereniging zouden ze tot de top behoren. Bij ons niet, maar dat maakt ze alleen maar ambitieuzer en hongeriger. Rancuneuzer ook.

Allemaal redenen waarom ik dus niet graag tegen ze speel. Geef mij maar iemand die flink onder het 1800-niveau zit. Daar kun je nog gewoon lekker tegen spelen. Of iemand van niveau 2000+. Dan speel ik op twee resultaten. Remise schuiven of uit de tent lokken en dan van een foutje profiteren. Allebei goed.

Zo doe ik het al vele jaren. Met plezier. Ware het niet dat die vervelende 1800 - 1900 categorie zich steeds meer opdringt.

Maar goed. Het probleem is nu wel duidelijk. Wat is het plan? Hoe houd ik ze eronder? Ik zal dat hierna, aan het eind van deze bijdrage, uit de doeken doen. Eerst illustreer ik met twee recente partijen mijn punt (het gevaar van de 1800 - 1900 'pack').

Ik begin met een recente partij tegen een "provinciale topper" (archetype 1): Bert Hollander uit Limmen (bij Alkmaar), tegen wie ik onlangs speelde in een ontmoeting tussen En Passant Texel en SV Vredenburg.

1 Zie diagram 1. De stelling laat het al helemaal zien. Hollander (met zwart) heeft zich tot in de puntjes op me voorbereid en heeft me na 12 zetten al helemaal waar hij me hebben wil. Met een soort Philidor/Pirc - waar ik totaal geen verstand van heb - heeft hij al meer dan gelijk spel bereikt. Wit kan nu 13. Le3 spelen, maar zwart bevrijdt zich dan eenvoudig met 13. ... b5 en na 14. axb6 ep Pxb6, gevolgd door Lb7 staat zwart prima. Uit pure onmacht speelde ik **13. f4?** wat natuurlijk onverantwoord is, omdat het de witte stelling verzwakt en omdat het op de keper beschouwd weinig bereikt. Hollander speelde simpel **13. ... exf4** en stond na **14. Pxf4 Pe5** als een koning.

Maar niet getreurd: ik ging 'va banque' spelen met **15. Le3?! Pc4**, **16. Ld4 Pxb2**, **17. Dc1 Pc4**, **18. Pe6?!** om er toch nog een leuke partij van te maken. Zie diagram 2.

2 Zwart speelde hier **18. ... fxe6** en na **19. Lxf6 Dc5+**, **20. Kh1 De3** leek het hopeloos voor wit. Zie diagram 3.

Gelukkig had ik iets verder gekeken en kon ik met **21. dxe6!** de remisehaven invaren. De clou is dat wit na 21. ... Lxf6 (om na 22. Txf6 Dxc3 een stuk te winnen) de gluiperige tussenzet 22. Pd5! heeft, met voordeel.

Helaas zag hij dit tijdig en koos voor **21. ... Dxc1, 22. Taxc1 Pe3**. Na **23. Lxg7 Kxg7, 24. Pd5! Pxd5** (24. ... Pxf1, 25. Txf1 is ook ongeveer gelijk), **25. Tf7+** werd het snel remise. Een perfecte illustratie van het 1800 – 1900 spel: goede voorbereiding, geen respect voor hoge ratings, gretig en direct. Gelukkig niet helemaal foutloos, waardoor ik met een blauw oog kon ontsnappen. Aardige jongen trouwens die Bert Hollander, een van de drijvende krachten achter Schaakvereniging Vredenburg in Limmen.

Een week daarvoor speelde ik in onze KNSB-wedstrijd tegen een typische “stedelijke runner up” (archetype 2), Jorick Klein uit Sliedrecht. Ook een heel aardige gast trouwens, daar ligt het niet aan bij deze groep spelers, het zijn allemaal leuke gasten, het is alleen hun manier van spelen die me dwars zit.

4 Zo ook dit keer. *Zie diagram 4*. Na **1. e4 e6, 2. d4 a6!?** leg ik direct mijn kaarten op tafel. Ik heb zwart en ik heb geen zin in een overhoring van de Franse openingstheorie. Helaas bleef hij rustig en koos hij ervoor om gewoon gezonde zetten te doen. Dat past precies bij dit niveau. Een zwakkere speler raakt in paniek en gaat fouten maken en een sterkere speler krijgt de onbedwingbare neiging om mijn opzet snel te weerleggen. Beide vind ik prettig, maar dat ging deze middag dus niet gebeuren. Er volgde **3. Pf3 d5, 4. Pbd2 Pc6?!, 5. c3 Pf6, 6. Ld3 Le7, 7. 0-0 0-0, 8. De2 g6?!** (ik begon te vrezen voor een snelle overrompeling en dat leek me niet goed voor de team-spirit), **9. Td1 Ph5, 10. Pf1 Pg7, 11. Lf4 Ld6?!, 12. Lxd6? cxd6!**

Wit had met 11. Lh6! of met 12. e5! een prettig voordeel kunnen bereiken, maar ik had het gevoel dat hij niet echt durfde door te zetten. Er volgde **13. exd5 exd5**. *Zie diagram 5*.

5 Ik bedacht dat ik dit prima kon houden, maar meer ook niet. We speelden nog **14. Pe3 Te8, 15. Dc2 Le6, 16. Db3 Pa5** en mijn remise-aanbod werd (terecht) aangenomen. Zwart kan niets bereiken, maar wit ook niet (meer). *Zie diagram 6*.

Resumerend. Moet ik nog uitleggen waarom het vervelend is om tegen deze spelers aan te treden? Het is wel duidelijk toch?

Wat is nu het plan? Ik ga diverse opties na:

1. Ik kan de interne competitieleider vragen om niet tegen ‘hen’ ingedeeld te worden.
Dit heb ik al eerder geprobeerd. Meestal onder het voorwendsel dat ik al “heel vaak” tegen betrokkene ingedeeld was. Tot dusverre geeft Maarten echter geen krimp als het om de indeling gaat. Deze optie biedt me dus weinig mogelijkheden.
2. In groep 2 gaan spelen.
Een interessante gedachte! Ik heb al verschillende keren op het randje gezeten, misschien is het wel een idee om een keer in deze ‘second league’ te gaan spelen.

3. Afzakken tot hun rating-niveau ("if you can't beat them join them").
Het lijkt leuk om een hoog rating-niveau te hebben, maar wat heb je er eigenlijk aan? Zeker als je daardoor het mikpunt wordt voor de ambitieuze middengroep. Praktisch gesproken is de beste methode voor ratingverlies het deelnemen aan buitenlandse toernooien, zo begreep ik van Henk Noordhoek. Ik speel alleen nooit in het buitenland. Er zijn daar zoveel andere leuke dingen om te doen. En in de externe competitie 'op verlies' spelen dat zal de vereniging niet op prijs stellen. Lastig dus.
4. Tegengif ontwikkelen.
Als ik nog jong en ambitieus was geweest dan zou dit zeker mijn favoriete optie zijn. Een scherp openingsrepertoire opbouwen, mat-in-twee puzzels oefenen, een dutje doen voor de partij, gezond eten, regelmatig hardlopen, mindfull-cursussen, ga zo maar door. Ik zou de 1800 - 1900 groep er lachend onder houden. Zonder enige twijfel. Probleem is alleen dat ik weliswaar nog jong, maar niet zo ambitieus meer ben. Hoe pak je het dan aan?
5. De laatste optie: accepteren dat deze groep er is en dat je soms van ze verliest.
Mijn reactie daarop is simpel en duidelijk: DAT NOOIT!

□

varia	Klein, kleiner, groots: de poppenhuizen van jonkvrouw Lita de Ranitz	Henk Alberts
--------------	---	---------------------

In het Haags Historisch Museum is van 18 november 2023 t/m 1 september 2024 de tentoonstelling '*Klein, kleiner, groots. De poppenhuizen van jonkvrouw Lita de Ranitz*' te zien.

Het poppenhuis van jonkvrouw Lita de Ranitz stamt uit 1910 en is normaal op zolder te zien. Het staat dan ook reeds vermeld in het welbekende boek 'Reisgids voor Schaakliefhebbers' van de hand van Rob Spaans. Maar nu staat het poppenhuis een etage lager en is er een tentoonstelling aan gewijd met onder andere een interactieve 'box' waarin je een reis door tijd, ruimte en perspectief kunt beleven. Je reist hier door de wereld van jonkvrouw Lita de Ranitz en haar dienstmeid, van het Den Haag van toen tot de huidige stad.

Ook is er nu een ansichtkaart van het schaaktafeltje dat in het poppenhuis staat (en dat in werkelijkheid maar 7 bij 4 centimeter meet) uitgegeven.

De tentoonstelling duurt nog t/m 1 september.

Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7, Den Haag
Dinsdag t/m vrijdag 10.00 - 17.00 uur
Zaterdag en zondag 11.00 - 17.00 uur

□

Ik sprak pas met Ben Ahlers en die zei uit vorm te zijn. Dat is voor een clubkampioen heel gebruikelijk. Het jaar na het succes is de motivatie weg en lukt het allemaal net iets minder, Vorm wat is dat? Soms speel je goed en vind je de zetten snel en andere keren maak je fouten en komen de leuke ideeën niet en verlies je. Vroeger toen nog niet elke partij door Stockfish of een andere sterke computer bekeken werd merkte je niet altijd je fouten op. Tegenwoordig word ik bij het invoeren al gewezen op al mijn fouten. Dit is af en toe wel heel confronterend.

Na mijn partij tegen Paul van der Werve merkte ik opeens op dat ik één zet straal verloren stond: ik speelde hier **exf4**, een 'slimme' (niet dus) tussenzet en dacht na dxc6 fxe3 goed te staan, de pion op c6 is zwak en ik sta een pion voor, maar Ta7 is vrij dodelijk. Paul speelde gelukkig snel **Pxf4?**. Ik weet nog dat Hans Meijer in 2000 tijdens een toernooi in Liechtenstein na zijn partij tegen de Amerikaan Edward W. Formanek drie dagen bezig was met de vraag wat ie beter had kunnen doen. Tegenwoordig is die vraag gelukkig veel sneller te beantwoorden.

Hier had zwart natuurlijk met dxe4 voordeel gehad, +1,6 ongeveer. Zwart speelt na dxe4 dan b5 en Lb7 met druk op de witte koning. Na d4? staat het weer gelijk omdat de witte monarch weer veilig staat. Vaak laat je tactiek je dus in de steek bij slechte vorm. Vroeger zei Victor Kortsjnoj dan dat je moest oefenen. Dat deed je vroeger met boeken. Ik heb ooit van Wendell Wijks een heel dik boek van Laszlo Polgar gehad 'Chess middlegames' dat ongeveer 3 kilo woog. Ik weet dat Henk Noordhoek altijd met tactiekboekjes aan het oefenen was op weg naar een toernooi. Zelfs Henk Alberts heb ik in het vliegtuig bezig gezien met een tactiekboekje in 2013.

Gelukkig in deze moderne tijd hebben we puzzels op Lichess of Chess.com of andere digitale middelen om de tactiek te oefenen. Wat dat betreft is schaken toch echt een sport waar blijkt dat je toch ook zal moeten blijven trainen/oefenen voor goede resultaten. Vieze boekjes bestuderen zoals Manuel dat vroeger noemde.

Ik heb dit seizoen al 5 keer verloren waarvan twee keer extern tegen een sterke speler. Maar ook van Manuel Nepveu, Joost Mostert en Maarten Wichhart. Dat moeten dan wel wake-up calls zijn want je kan verliezen maar toch zeker niet van Manuel! Ook een verandering van openingsrepertoire kan helpen voor een frisse blik op het bord. Sommige spelers zouden ook meer aan het eindspel moeten doen.

Tegen Joost Mostert verloor ik bijvoorbeeld dit toreneindspel. → Nadat ik in de opening een combinatie van Joost had gemist moest ik knokken voor remise. Hier had ik beter met Tc5 kunnen spelen met als mogelijk vervolg Kd3 Kd7 Td4+ Kc7 c4 bxc4 Txc4 Txc4 en het pionneindspel is net remise.

Maar ik speelde **Kf6?** waarna Joost ondanks weinig tijd bekwaam toesloeg met **Tf4+ Ke6 Tf5** waarna torenruil leidt tot een verloren pionneneindspel en anders wint wit een tweede pion en de partij.

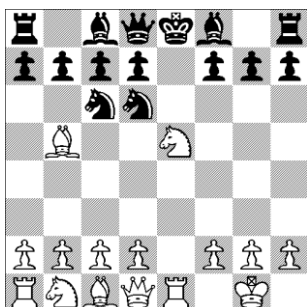
Toreneindspelen zijn best moeilijk en ik zie bij analyses dat ik daar toch regelmatig misgrijp. Daarnaast is ook fris/geconcentreerd achter het bord zitten een must. Ik zag laatst het artikel van recordkampioenen bij schaakclubs op schaaksite van Jaap Jan Janse. Er is een grote groep mensen rond de twintig keer clubkampioen. Boven de 22 keer clubkampioen heb je alleen nog Sjaak Pieleat van SC Bergen 25 keer, Haije Kramer 30 maal clubkampioen bij Philidor Leeuwarden, Jaap Dros op Texel 35 maal clubkampioen van En Passant aldus Jan Willem Duijzer en de absolute kampioen R.A.J. Meijer van SMB 36 keer kampioen tussen 1908 en 1955. Nu zal ik deze vier voorlopig niet bijhalen maar Henk van de Poel van BSG en JC Parel van Sliedrecht die net als ik op 22 staan kan ik wel passeren. Henk van de Poel speelt nog wel en was pas voor de 22^e keer kampioen en staat ook nu weer op kop bij BSG. Jaap Jan Janse merkt op 'Bij mijn zoektocht kwam ik op iets bijzonders: er lijkt een soort grens te liggen bij 20 kampioenschappen. Ik kwam veel kampioenen tegen die zo tegen de twintig streepjes op hun wisselbekers hebben staan. Meer is kennelijk erg zeldzaam. Hoe komt dat? Is de honger na zoveel keer applaus wel verzadigd? Staat tegen die tijd de volgende generatie aan de deur te kloppen? Of is het zo rond de *midlife crisis* lastiger om aan de top te blijven? Veel vragen, weinig antwoorden.'; zo zie je dat een artikel voor mij motivatie kan opleveren. Dus ik ben weer op zoek naar de 23^e titel. Maarten, Joost, Paul en Manuel let op. Ik ben voorlopig weer gemotiveerd.

□

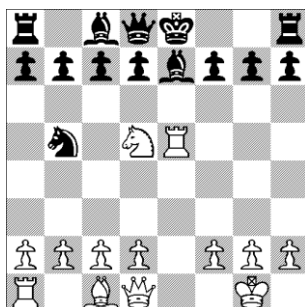
Extra [3]

In deze mini-serie "zomaar gevonden op internet" hierbij een grappig partijtje waarbij u de "oplossing" nu eens niet zelf hoeft te vinden (zoals bij de Extra's [1] en [2]); gewoon even naspelen!

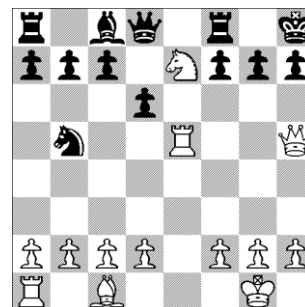
1. e4 e5
2. Pf3 Pc6
3. Lb5 Pf6
4. O-O Pxe4
5. Te1 Pd6
6. Pxe5

6. ... Pxe5
- (6. ... Pxb5? 7. Pxc6+ 1-0)
7. Txe5+ Le7
8. Pc3 Pxb5
9. Pd5

9. ... O-O
10. Pxe7+ Kh8
11. Dh5 d6?

12. Dxh7+ Kxh7
13. Th5#

Zomaar een leuk weetje

Op dit moment is de stand van langst zittende redacteurs:

Rob de Vries:	21½ jaar	(oktober 2002 - heden)
Manuel Nepveu:	20 jaar	(september 1987 - oktober 2007)
Henk Alberts:	16 jaar	(april 2008 - heden)
Hans Meijer:	14½ jaar	(oktober 1987 - juli 2002)

<i>intern</i>	Lessen uit de spannende interne: The Connection	<i>Paul van der Werve</i>
---------------	--	-------------------------------

Zelden zal in de roemrijke geschiedenis van de SV Promotie de strijd om het kampioenschap zo spannend zijn geweest als dit seizoen. Op het moment dat ik dit schrijf, zijn er nog zo'n zes spelers die voor de felbegeerde titel in aanmerking komen. Hieronder drie partijen die ik recent speelde tegen medekandidaten, inclusief enkele inzichten:

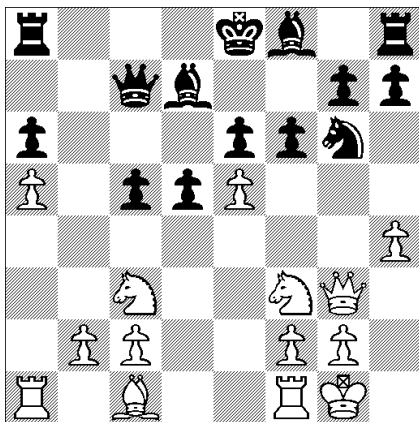
- uit partij 1: computers zijn ondoorgrondelijk;
- uit partij 2: schaken is een *mental game*;
- uit partij 3: ontrouw is een riskante aangelegenheid.

Drie inzichten die ook nog een *Connection* vormen, net zoals in die spelshow op TV. Maar die ontknoping bewaar ik voor het eind.

[1] Paul van der Werve – Sipke de Swart, 29 januari 2024

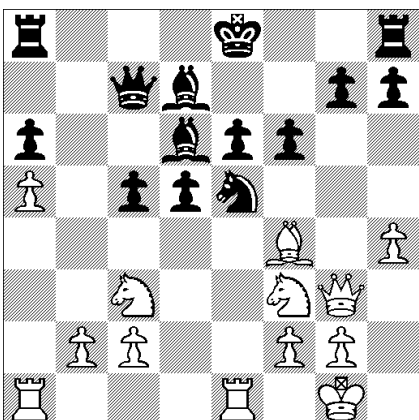
Sipke is bezig aan een sterk seizoen, ik maakte me dan ook op voor een zware strijd.

1. e4 c6, 2. d4 d5, 3. e5 c5, 4. Pf3 cxd4, 5. Dxd4 Pc6, 6. Lb5 a6, 7. Lxc6 bxc6, 8. 0-0 e6, 9. Pc3 c5, 10. Df4 Dc7, 11. a4 Pe7, 12. a5 Pg6, 13. Dg3 Ld7, 14. h4 f6?

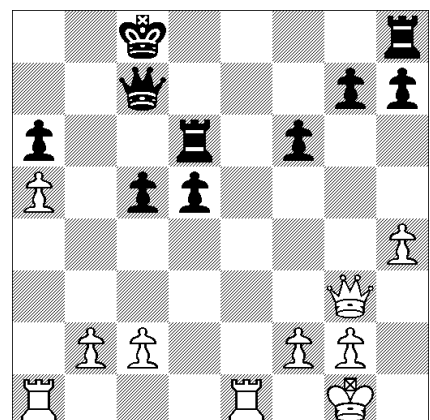

Bewust had ik gekozen voor een nogal tweesnijdende opbouw. Ten koste van enkele positionele concessies heeft wit het initiatief en ik speel nu eenmaal graag tegen een ongerocheerde koning. Maar als zwart 14. ... h5 had gespeeld, had hij duidelijk beter gestaan. 14 ... f6 is logisch, maar geeft wit teveel aanknopingspunten. Eerst overwoog ik 15. exf6 Dxd3, 16. f7+!, waarna wit ietsje beter staat. Maar ik wilde de dames nog niet ruilen ...

15. Te1!? Op het oog een pionoffer, maar eigenlijk de opmaat naar een stukoffer! **15. ... Pxe5** Zwart gaat er op in, maar had er beter aan gedaan hier te rocheren. **16. Lf4 Ld6**

17. Pxd5! exd5 18. Pxe5 0-0-0!? Zwart doet er inderdaad verstandig aan het stukoffer niet aan te nemen: na 18 ... Lxe5, 19. Lxe5 fxe5, 20. Txe5+ Kd8, 21. Dxd7 Te8, 22. Txd5 Kc8, 23. Dxh7 heeft wit 4 pionnen en aanhoudende aanval voor het stuk.
19. Pxd7 Txd7 20. Lxd6 Txd6 →

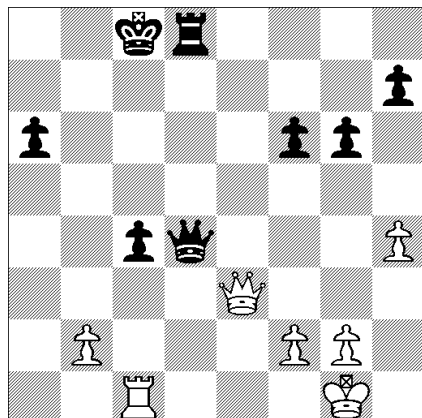

Deze stelling had ik als gunstig voor wit getaxeerd: zijn structuur is beter en met louter zware stukken geldt *king safety first*. Mijn zet Te3 is niet slecht, het maakt torenverdubbeling op de e-lijn mogelijk en ook een switch via b3 naar b6. Stockfish oordeelt +0.6, maar geeft een andere zet +2.3, dat is winnend voordeel! Toen ik die zet op mijn tablet zag verschijnen viel ik om van verbazing ... hoeveel mensen, zelfs

als ze GM zijn, zouden dit spelen? Kijkt u maar even rustig, pas aan het eind van dit artikel zal ik het verklappen.

21. Te3 Thd8, 22. Dg4+ Dd7, 23. De2 Dc6, 24. Tb3 c4, 25. Tb6 Dc5?, 26. De7? Beide spelers zagen hier Dg4+ T8d7 over het hoofd, waarna wit een winnende zet kan spelen die lijkt op de thematiek van bovengenoemde computerzet, dus die mag u later zelf nog raden...

26. ... Dc7, 27. De3 g6, 28. c3 d4, 29. cxd4 Txb6, 30. axb6 Dxb6, 31. Tc1 Dxd4

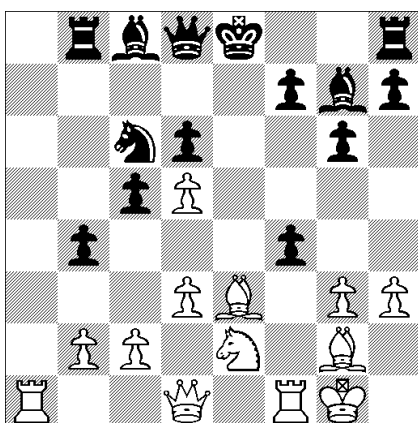
32. De6+? Wat is logischer dan met schaak als tempowinst de pion op c4 te winnen? Maar het is deze zet die de winst weggeeft! Veel sterker is 32. Db3! Dd5, 33. Txc4 Kd7, 34. Da4+ Ke7, 35. Dxa6, waarna zwart dezelfde afwikkeling moet kiezen als in de partij. Met dit verschil dat wit dan een pion meer heeft: een vrije b-pion en later ook de mogelijkheid om een vrije h-pion te creëren.

32. ... Kb7, 33. Txc4 Dd1+, 34. Kh2 Dd6+ (tsja ... dat is het punt, na dameruil is de aanval voorbij), **35. Dxd6 Txd6 remise.**

[2] Paul van der Werve – Bernard Bannink, 12 februari 2024

Bernard is een beetje mijn *Angstgegner*, maar dat zal niet alleen voor mij gelden. Wat ik vooral vrees is zijn *Ausdauer*, om maar even in het Duitse jargon te blijven. Angst is een slechte raadgever: waar je bang voor bent, komt uit. Ook weer in deze partij, helaas.

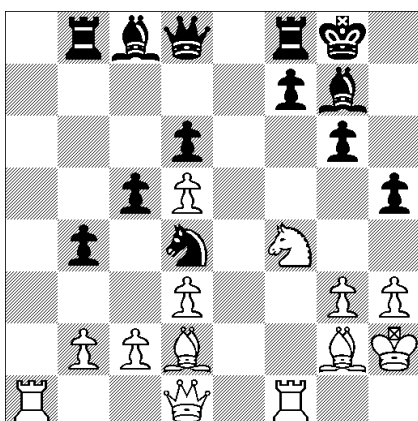
1. e4 c5, 2. Pc3 Pc6, 3. g3 g6, 4. Lg2 Lg7, 5. d3 d6, 6. Le3 Pf6, 7. h3 e5, 8. Pge2 Tb8, 9. 0-0 b5, 10. a3 a5, 11. f4 b4, 12. axb4 axb4, 13. Pd5 Pxd5, 14. exd5 exf4??

Ik was al bezig met het verwachte 14. ... Pd4 en verheugde me al op de chaotische stellingen die ontstaan na 15. fxe5 Pf5, 16. Txf5! Maar Bernards *Zwischenzug* kwam als een volkomen verrassing. Nu blijkt waarom schaken ook psychologie is, een *mental game*: ik geloofde Bernard onmiddellijk en keek helemaal niet naar het nemen van het paard, maar alleen naar “hoe neem ik terug op f4”. Echter: na het simpele 15. dxc6 fxe3, 16. Ta7! kan zwart onmiddellijk opgeven!

15. Pxf4?? Lxf4 is wat beter, maar hoe dan ook staat zwart nu goed.

15. ... Pd4, 16. Ld2 0-0, 17. Kh2 h5!

Bernard windt er geen doekjes om en dreigt nu met h4 en Le5 een beslissende aanval op te zetten. Zetten als c3 halen nu weinig uit en leiden tot vreugdeloze stellingen voor wit. Daarom besloot ik tot het volgende stukoffer, om in ieder geval tegenspel te hebben.

Bovendien: als “Wammes Waggel” en “kamikazepiloot” (kwalificaties van onze pseudo Marten Toonder) heb ik ook een imago op te houden.

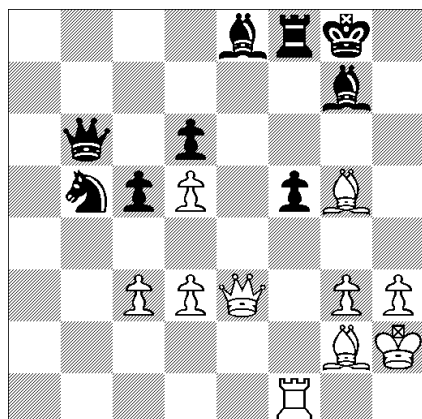
18. Pxf5!? Het grappige is dat Stockfish, maar alleen als je hem (?) een tijdje aan laat staan, dit uiteindelijk de beste zet vindt!

18. ... gxh5, 19. Dxf5 f5. Een logische zet want verhindert o.a. Le4, maar iets als Dd7 was beter.

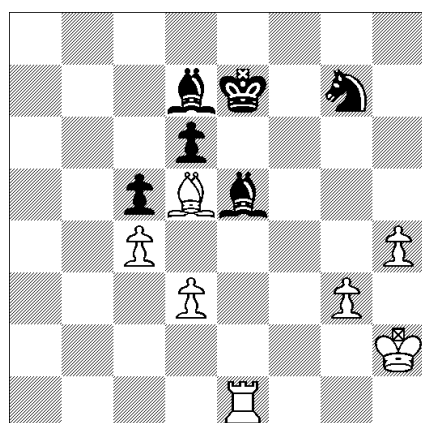
20. Ta7? Bezet weliswaar de gewilde 7^e rij en dreigt Txxg7, maar toch staat de toren hier niet goed, omdat zwart straks met Pb5 een tempo wint. Veel sterker is 20. Tae1! Na bijvoorbeeld 20. ... Df6, 21. c3 bxc3, 22. bxc3 Pc2, 23. Te2 Pa3, 24. Lf4 heeft wit ruime compensatie ...

20. ... Ld7! Natuurlijk. **21. Lf4 Pb5, 22. Ta6 Le8, 23. De2 Pd4, 24. Dd2 Tb6, 25. Lg5 Dc7, 26. Txb6 Dxb6, 27. c3 bxc3, 28. bxc3 Pb5, 29. De3!?** Objectief is Le7 beter, maar dit geeft zwart meer mogelijkheden het fout te doen.

29. ... Dc7? Zwart gaat voor de dameruil, maar onderschat wits 31e zet. Na simpel 29. ... Ld7 heeft wit niet veel meer.

30. De6+ Df7?!, 31. c4! Dxe6, 32. dxe6 Pc7, 33. Le7 Pxe6, 34. Ld5! Ld7, 35. Lxf8 Kxf8, 36. Txf5+ Ke7, 37. h4 Lf6, 38. Tf1 Pg7! Bernard is nu in zijn element en straalde één en al zelfvertrouwen uit. Ondertussen voelde ik mijn energie wegvloeien en kon me psychologisch ook nog niet verzoenen met een verdedigende instelling. **39. Te1+ Le5.** Toch is er nog niets aan de hand en nog steeds 0.0 volgens onze Stockfish.

40. Tf1? Maar hier staat de toren juist uiterst ongelukkig, gewoon Kg2 houdt simpel remise. **40. ... Pf5, 41. Kg2?** Maar nu natuurlijk niet! **Pe3+ oeffff 0-1**

Weer een *mental game* verloren dus van Bernard. Ik had er best de pest in, want het zou wel eens de beslissende partij kunnen zijn voor het kampioenschap. Aan de andere kant: "Parijs is nog ver" ...

[3] Paul van der Werve – Ben Ahlers, 19 februari 2024

De derde partij is tegen niemand minder dan onze regerend kampioen, Ben. Met wit, dus ik keek uit naar weer eens een mooi duel tegen zijn favoriete Franse opening.

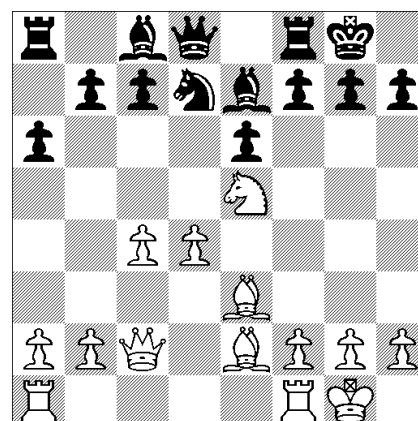
1. e4 d5

"Ben, wat doe je nou?", was mijn primaire reactie. Je bent ontrouw aan het Frans! Tot mijn genoegen overigens, ik speel graag tegen het Scandinavisch: gratis een ontwikkelingsvoorsprong, wat wil je nog meer!

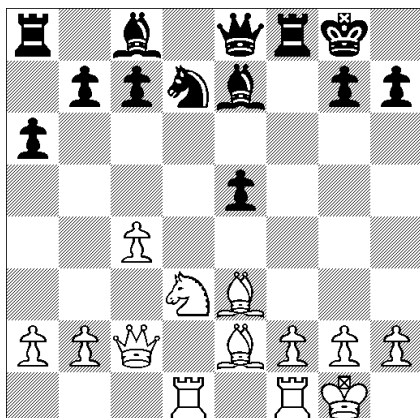
2. exd5 Pf6, 3. Lb5+ Pbd7, 4. Pc3 a6, 5. Le2 Pb6, 6. Pf3 Pbx d5, 7. Pxd5 Pxd5, 8. d4 e6?!

Kijk, daar gaat het al mis. Dit is een Franse zet, een rechtgeaarde Scandinaviër zou hier ongetwijfeld iets met g6, Lg7 en Lf5 hebben gespeeld. De Franse loper op c8 blijft nu tot het einde van de partij begraven op c8.

9. 0-0 Le7. Ook weer een veel te Franse zet, het actievere Ld6 is beter. **10. c4 Pf6, 11. Le3 0-0, 12. Pe5! Pd7, 13. Dc2** (goed genoeg, maar f4 is vermoedelijk nog sterker).

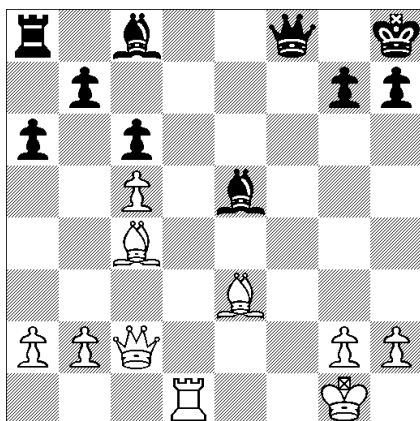
Zwart had hier begrijpelijkerwijs weinig trek in Pxe5, want na dxe5 heeft wit alle troeven in handen: meer ruimte, kansen op koningsaanval en de open d-lijn. Toch had hij dat moeten spelen. Met de volgende twee zetten probeert hij zich te bevrijden, maar worden de witte velden te veel verzwakt.
13. ... f6?, 14. Pd3 e5, 15. dxe5 fxe5, 16. Tad1 De8

Het lijkt nog wel even iets voor zwart, maar na de volgende zet heeft wit al beslissend voordeel.

17. c5! Dreigt het sterke c6, maar maakt bovenal het veld c4 vrij voor de witte dame of loper. **17. ... c6** Ook volgens Stockfish de beste zet, maar het actievare Dg6 stelt wellicht wit voor meer problemen, hij moet dan bijvoorbeeld het sterke 18. f4 e4, 19. f5! vinden.

18. f4! De koe bij de horens! Vanwege Dc4+ kan e4 nu niet. **18. ... Lf6, 19. fxe5 Pxe5, 20. Pxe5 Lxe5?!** Nu gaat het snel, maar Dxe5, 21. Ld4 De7, 22. Lxf6 Txf6, 23. Txf6 gxf6, 24. Te1! De3+, 25. Kf1 Df4+, 26. Lf3 is ook niet veel, al had wit die zetten (vooral Te1!) nog wel moeten vinden natuurlijk.
21. Txf8+ Dxf8. Op Kxf8 volgt Dxd7. **22. Lc4+ Kh8**

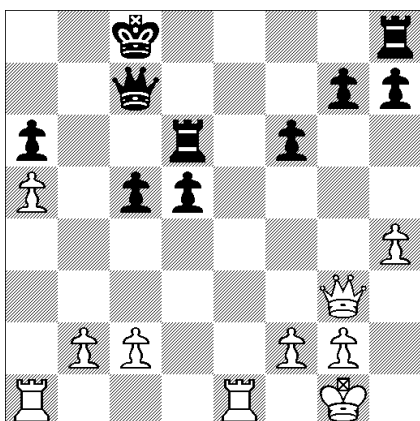
Nog wel een tricky moment, na het voor de hand liggende Tf1 kan zwart nog even stand houden met De8 en daarna eindelijk Ld7.

23. De4! Valt Le5 aan, houdt Lc8 van g4 af en dreigt bovenal Ld3...

23. ... Lf6. Na Lxb2 is Tf1 nu wel vernietigend.

24. Td6! Beslissend. Op De7 volgt 25. Txf6! Op Lxb2, 25. Ld3 Dg8 komt Td8! En op Lxb2, 25. Ld3 g6 volgt 26. Ld4+ Lxd4, 27. Dxd4+ Dg7, 28. Td8 mat. Dus rest zwart hier niets anders dan zijn armzalige Franse loper weg te geven. Ben gaf hier op, op de grootmoedige wijze die we van hem kennen. Ik zag hem denken: "volgende keer toch maar weer gewoon het echte Frans!". **1-0**

Nu nog even terug naar die stelling uit de partij met Sipke:

Stockfish stelt 21. Tab1 voor!! Hoe komt ie erop? De toren van de a-lijn afhalen en passief achter de b-pion opstellen? OK, als je hem eenmaal ziet begrijp je het wel enigszins: wit gaat b4 spelen en dan creëert ie met b5 een vrijpion na zwarts c4, of opent de stelling verder na cxb4 Txb4, wat onder meer torenverdubbeling op de b-lijn mogelijk maakt. Maar toch: als je even doorspeelt op de computer ontstaat een schier onoverzichtelijk variantencomplex, met allerlei niet erg voor de hand liggende computerzetten. Mocht u Tab1 zelf ontdekt hebben ... mijn complimenten, maar dan wordt het wel tijd dat u zich bij een andere schaakclub aanmeldt. In de Bundesliga ofzo.

En wat is nu *The Connection*, beste lezer? Tussen niet te doorgronden computerzetten, schaken als *mental game* en de ontrouw aan het eigene? Juist: de MENS! Of beter: de beperkingen van de mens.

Ons schaken is en blijft mensenwerk: gelukkig maar!

□

varia	Anand en de Zoetermeerse taxichauffeur	Mark Engelsman
--------------	---	-----------------------

De Zoetermeerse taxichauffeur die Anand hielp zijn wereldtitel te behouden

Maandagavond, clubavond. Ik heb een collega, met wie ik elke werkdag op kantoor twee snelle potjes schaak speel, zo ver weten te krijgen om eens op de club te komen kijken. Terwijl ik in Theo's kantine nog wat laatste tips geef over zijn aanstaande debuut, word ik benaderd door Rob de Vries. "Wordt het niet eens tijd dat jij ook een bijdrage aan de Promoot gaat leveren?", vraagt hij me. Als fervent lezer van het clubblad, de website en alle andere schaaklektuur die door onze leden wordt geproduceerd, voelde ik me moreel verplicht dit verzoek in te willigen. Ideeën voor een onderwerp heb ik nog niet, maar zonder twijfel beloof ik Rob wat op papier te zetten. Inspiratie komt vast vanzelf; zolang je maar goed kijkt is het overal.

De volgende dag zit ik aan de lange lunchtafels op kantoor. Mijn collega en ik zitten nog wat na te keuvelen over de avonturen van de vorige avond. Twee nederlagen, maar genoeg om over na te praten. Een andere collega mengt zich in ons gesprek. "Zit er een Paul bij jou op de schaakvereniging?", breekt hij in. Paul, Paul... "Jazeker. Bedoel je Paul van der Werve?", vraag ik hem. "Geen idee. Is hij taxi-chauffeur?" Poe, dat weet ik niet. Na bijna twee jaar SV Promotie ken ik de namen bij de gezichten en de trouwringen verraden wie er getrouwd is en wie (waarschijnlijk) niet, maar de beroepen van elk clublid ken ik echt nog niet. De interactie met andere clubleden gaat vaak niet verder dan ongevraagd (maar daardoor niet ongewenst!) advies tijdens de partijanalyse achteraf. Mijn collega gaat verder: "bij het stappen heb ik een vaste taxichauffeur, Paul. Die man heeft het altijd maar over schaken. Ik dacht dat je hem misschien wel zou kennen." Ineens wist ik het. Die kende ik zeker, maar niet van mijn eigen schaakvereniging.

Schiphol, een aantal maanden eerder. Ik stap met een aantal vrienden, na een lang weekend Sevilla, 's avonds laat in een grote taxibus die ons weer terug naar het mooie Zoetermeer zou brengen. Door mijn benen van giraffe-achtige proporties heb ik altijd het privilege om in dit soort gelegenheden voorin, naast de chauffeur, te gaan zitten. De ganse dag San Miguel in de brandende zon had ook zijn vruchten afgeworpen; ik was in een gezellige bui en besloot de rijdersstoel te transformeren naar een praatstoel. Ik begon met wat algemene vragen over het reilen en zeilen van de taxi-industrie; even aftasten of deze chauffeur hier wel zin in had. Niet elke chauffeur zit immers om één uur 's nachts te wachten op clownesk gedrag van een groep beschonken dertigers en dat moet je dan ook respecteren. Ik vermoed inmiddels echter dat het hypothetisch uitblijven van eigen initiatief tot conversatie tot precies eenzelfde uitkomst had geleid; dit was absoluut de juiste chauffeur voor deze rit.

Paul was enkele decennia eerder, na een tip van een goede vriend en een wat minder plezant avontuur in de stoffige kantoren waar ik zelf mijn uren slijt, aan het werk gegaan als taxichauffeur. Na het aanhoren van wat mooie anekdotes was ik benieuwd wat hij beschouwde als de kers op de taart van zijn duizenden ritjes. Ik had een hoop verwacht, maar niet dat ik daar een half jaar later over in de Promoot zou gaan schrijven.

Het Wereldkampioenschap Schaken 2010 bestond uit een wedstrijd tussen Viswanathan Anand, de regerend wereldkampioen, enerzijds en Veselin Topalov, de winnaar van de door de FIDE georganiseerde 'uitdagingsmatch' tussen hem en Gata Kamsky, anderzijds. De wedstrijd vond plaats in Sofia, Bulgarije van 24 april tot en met 11 mei. Anand begon zijn reis vanuit zijn woonplaats Madrid naar Sofia op 14 april met een vlucht van Madrid naar Frankfurt, om daar de volgende dag op een vlucht naar Sofia te stappen. Op 14 april vond er echter een grote vulkaanuitbarsting plaats in Eyjafjallajökull, een kleine ijskap in het zuiden van IJsland. Deze uitbarsting zorgde, door de grote aswolk die zich over Europa verspreidde, voor een grote verstoring van het Europese vliegverkeer. De vlucht van Anand en zijn team

naar Sofia was, net als honderden andere vluchten, een uur voor vertrek geannuleerd. Na de annulering van een aantal omgeboekte vluchten en de constatering dat er geen enkel treinticket richting het oosten meer beschikbaar was, werd de conclusie getrokken dat er nog maar één alternatief was om op tijd in Sofia aan te komen: via de weg.

Paul werkte toentertijd voor Taxi Lagerberg, een VIP taxiservice in Amstelveen. Op zaterdag werd hij door zijn leidinggevende gebeld met het ongebruikelijke verzoek om zijn dienst te stoppen; ze hadden een mooie en unieke klus voor hem. Hij mocht, samen met een collega, de volgende ochtend vroeg de wereldkampioen schaken naar de belangrijkste wedstrijd van dat jaar rijden: de strijd om de wereldtitel. Als schaakliefhebber twijfelde hij geen moment.

De volgende ochtend vertrokken Paul en zijn collega om 06.00 uur uit Amstelveen naar Frankfurt om Anand, zijn vrouw (en tevens manager) en zijn secondanten op te halen. De snelste route van Frankfurt naar Sofia gaat door Oostenrijk, Hongarije en Servië en zou normaal zo'n 18 uur duren. Er was echter één probleem; de Serviërs laten aan de grens geen Indiërs zonder visum door. Dat was op zo'n korte termijn niet te regelen, geen optie dus. Er werd besloten om een flinke omweg te maken en om via Roemenië, waar ze aan de grens minder streng waren, naar Bulgarije te rijden.

Op de eerste dag reden Paul en zijn collega, om de beurt, van Amstelveen naar Frankfurt en van daar door naar Boedapest, Hongarije. Na een rit van dik 16 uur en een korte overnachting werd de tocht, via Roemenië, op maandagochtend vervolgd. Volgens Paul behoorden de wegen in Roemenië tot de slechtste die hij ooit had gezien; duizenden gaten in de weg en een - voor zijn gevoel - oneindige stroom aan dode honden en katten op de weg zorgden voor een rit die qua concentratie een stuk meer vergde dan dit simpele ritje van Schiphol naar Zoetermeer. Door de erbarmelijke staat van het Roemeense wegennet deden ze zo'n tien uur over een stuk van nog geen 500 kilometer. Na onderweg nog twee keer staande gehouden te zijn en een dik uur vertraging bij een veerboot om een rivier zonder brug over te steken, kwamen Paul en zijn entourage uiteindelijk, na een reis van een dikke veertig uur, op dinsdagochtend om 05.30 uur aan in Sofia. Zo hielp de 'Zoetermeerse' taxichauffeur Paul Viswanathan Anand om zijn wereldtitel te verdedigen, en met succes. Anand won de wedstrijd tegen Topalov met 6½ - 5½. Hij bleef wereldkampioen tot een 23-jarig wonderkind uit Noorwegen hem in 2013 met 3½ - 6½ versloeg. Misschien kent u hem wel.

Normaal ben ik altijd blij als een rit, en zeker in een taxi, ten einde komt. Door de mooie manier van vertellen, zijn enthousiasme en passie voor het taxivak en dit toch wel erg mooie verhaal, baalde ik er echter van. Gelukkig scheen Paul het ook prima naar zijn zin gehad te hebben. Afgesproken was om ons allen op Centrum West af te zetten, maar Paul vond het geen enkel probleem om rond 02.00 uur vanaf daar kosteloos door te rijden en een aantal van ons gezelschap nog in verschillende wijken van Zoetermeer te 'droppen'.

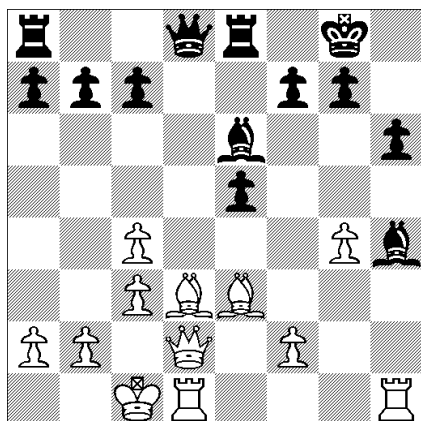
Mocht u ooit nog eens op zoek zijn naar een gedreven taxichauffeur met mooie verhalen en een passie voor schaken, kan ik Paul van harte aanbevelen. Dat is wel het minste wat ik terug kan doen na dit uur prachtig vermaak.

□

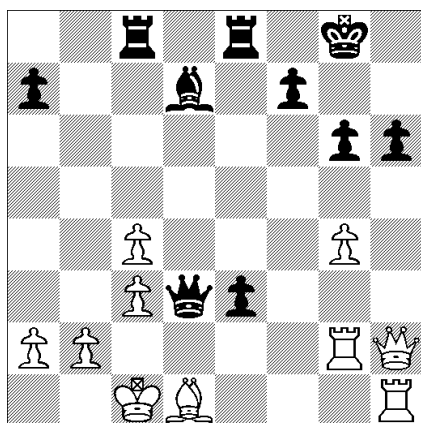
Aanvullende anekdote van de redactie: Anand heeft natuurlijk in vele steden in een taxi gezeten. In 'The Times of India' (een Engelstalige krant) van juni 2020 vertelt de Indiase Grootmeester Ganguly een leuk verhaal over een taxirit in Berlijn: "Ik reisde samen met Anand naar Berlijn. In Berlijn namen we samen een taxi. De taxi diende eerst Anand bij zijn hotel af te zetten en vervolgens mij naar mijn hotel. Toen Anand inmiddels was afgezet, raakte ik met de taxichauffeur aan de praat en vertelde hem dat ik uit India kwam. Daarop reageerde de taxichauffeur dat hij niet veel van India afwist, behalve dat hij als groot schaakliefhebber veel van Anand wist. De taxichauffeur kon het niet geloven, toen Ganguly hem vertelde dat hij zojuist Anand vervoerd had."

Ru Ru	Rudi's rubriek	Rudi Matai
--------------	-----------------------	-------------------

Promotie K3 speelde op 3 februari in ons thuishonk tegen DSC 5, in klasse 6G van de KNSB. Op bord 4 mocht ik met wit aantreden tegen Arjan Drenthen.

In een Russische opening offerde ik mijn h4-pion. Nu wilde ik op h6 slaan en na 1. ... gxh6, 2. Dxh6 mag de Lh4 niet weg wegens mat op h8. Nog één keer de blundercheck doen: o wacht, na 2. Dxh6 volgt Lg5+ en de witte dame valt. Ai! Daarom maar **1. De2** gespeeld. Nou ja, zo'n half open h-lijn is ook niet slecht.

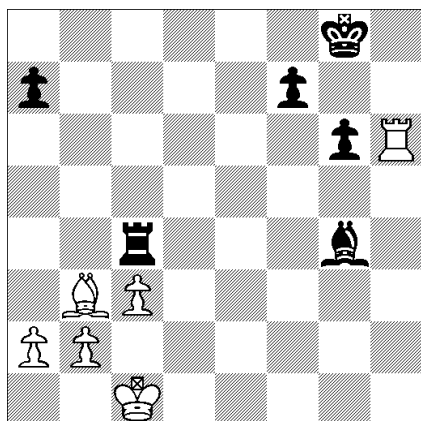
Na een heleboel avonturen kwam deze stelling op het bord. De witte dame stond net op c7 en de zwarte Tc8 stond op d8. Na Td8-c8 ging de dame met een lange zet naar h2. Enkele zetten hiervoor trouwens gaf de computer zwart een -7 score. Maar nu heeft wit de zaken wat op orde. Wat doet zwart tegen de dreiging Dxh6?

29. ... e2, 30. Txe2 Txe2, 31. Dxe2 Dxc4

Dit was zwarts plan. Maar ik zag nu iets moois, dacht ik...

32. Dxc4 Txc4, 33. Txh6 Lxg4, 34. Lb3

Dit was mijn plan. Zwart "gaat g6 verliezen door de penning van f7".

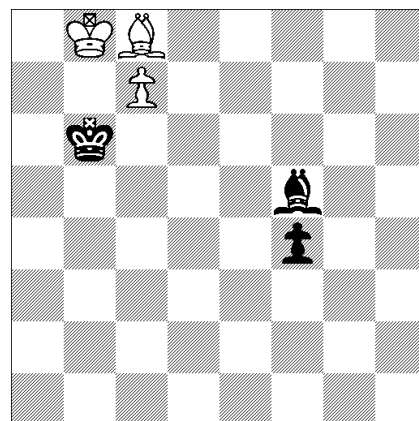

Zwart was het eens met mijn visie en dekt de Lg4, die staat immers in als wit op g6 slaat met de toren. **34. ... Tf4??** Beide spelers zagen niet dat met 34. ... Tc6! de g6-pion extra gedekt staat. De zwarte koningsvleugel zou dan wel eens zeer mobiel kunnen worden. Twee verbonden vrijpionnen!

35. Txg6+ en de pionwinst is binnen!

Het werd echter nog moeilijk en ik ruilde later de torens en gaf de a-pion. Een winstplan kon ik niet vinden en ik had minder tijd dan de tegenstander. Promotie K1 en K2 waren al klaar, en mijn team stond 0 - 7 achter. Mijn partij was als enige nog bezig. Het was 18.30 uur, we hadden 5½ uur gespeeld. Ik wilde per se een overwinning, voor het team. Theo, onze barman, kwam kijken en zag dat ik geen pion meer voor stond.

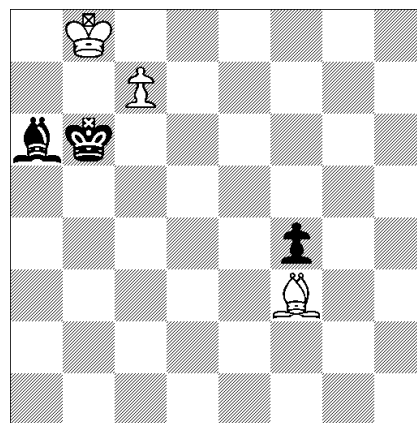
Laatste poging: **76. Lb7-c8**

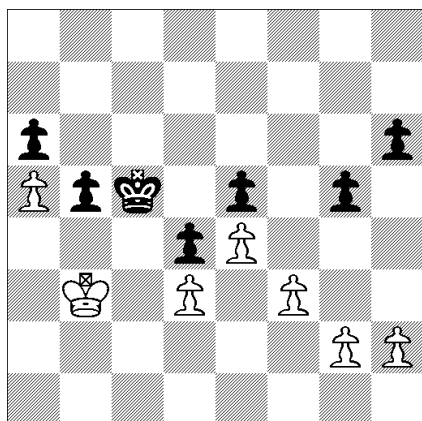
76. ... Ld3?? Met nog een kwartier ziet zwart niet dat hij remise kan maken: 76. ... Lxc8, 77. Kxc8 f3, 78. Kd8 f2, 79. c8d f1D. Ik had echter eerder in dit eindspel een heleboel kleine zetten gedaan waarna hij moest nadenken om niet in een mogelijke val te trappen. Dat kost tijd en mentale energie. Dan kun je wel eens een elementaire rekenfout maken.

77. Lg4 La6 gedwongen. Maar nu: **78. Lf3!**

De zwarte loper kan niet zetten en na een koningszet volgt Lf3-b7 en na de loperruil komt ... f3, c8d f2, Df8 met winst. Zelden heb ik zo'n leuke slotstelling in een eindspel gehad.

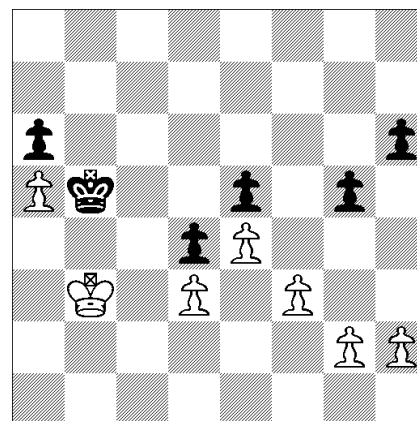

Nog een eindspel dan maar. Op 2 maart speelden we in Delft tegen DSC 6. Dirk Brinkman kreeg een pionneneindspel.

Dirk speelde met zwart **1. ... Kd6** en het werd remise. Na de partij gaf hij een mooi idee aan:

1. ... b4!?, 2. Ka4 b3, 3. Kxb3 Kb5 →

U ziet het: wit verliest a5. Daarna wil zwart de witte koning op de a- of b-lijn houden om de zwarte a-pion tegen te houden. De zwarte koning loopt dan naar c3 of c2 en gaat d3 veroveren. Of dit plan lukt vraag ik u zelf eens na te gaan.

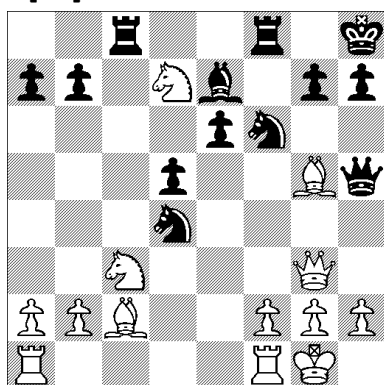
Ondertussen zijn voor hen met een oude rating tussen 1500 en 2000 de ratings omhoog gegaan dankzij de FIDE en de KNSB. En Rusland heeft Kasparov tot extremist en volksvijand verklaard.

Tot de volgende keer!

□

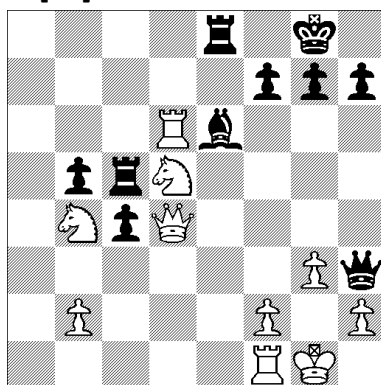
6 maal "kort maar krachtig" [deel 1]

[A] zwart aan zet ●

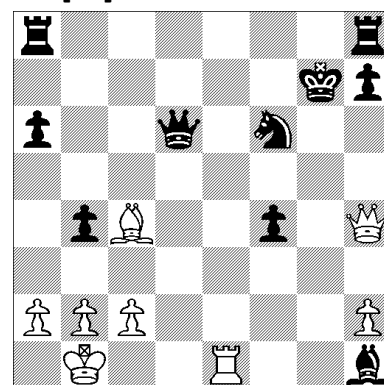
zie ook blz. 28

[B] zwart aan zet ●

bron: Lichess

[C] wit aan zet ○

oplossingen: → blz. 41

ALV	Twee reprimandes	Chris Schoon
------------	-------------------------	---------------------

***'Toelichting' van de materiaalcommissaris, Algemene Ledenvergadering
maandag 11 maart 2024***

Jaarlijks gaat mijn toelichting over het wel en het wee van het materiaal. Helaas dit jaar meer wee dan wel. O wee, o wee. Twee reprimandes deel ik uit. Een voor het bestuur en een voor de zes teamleiders van de KNSB en HSB. Zés teamleiders hoor ik u denken? Er zijn toch zeven teams? Ja hallo, als teamleider reken ik mijzelf niet mee.

Eerst de reprimande voor het bestuur. Wij Nederlanders ZITTEN maar liefst 9 uur per dag, publiceerde TNO onlangs. Ja, ja, TNO doet ook nuttig onderzoek. 9 uur! Nederland is zelfs Europees kampioen zitten. En dan is Ridouan Taghi, die levenslang moet zitten, nog niet eens meegeteld. Je zou denken dat al die zituren met het werk te doen hebben. Nee hoor, maar liefst 3,5 van de 9 zituren wordt in de vrije tijd doorgebracht. Neem het schaken op de maandagavond. Menigeen zit zo maar 3,5 uur achter het bord. Reken maar na, van 8 tot half twaalf. Dat moet anders, dacht uw eeuwig trouwe materiaalcommissaris. We gaan niet meer achter het bord zitten maar staan. Daartoe diende ik bij het bestuur een offerte in voor de aanschaf van 18 statafels. 18? Geen 20? Nee. Bannink en Nepveu hoeven geen statafel want die lopen toch al de helft van de tijd door de zaal te struinen. En jonge spelers behoeven zeker geen statafel, want die lopen na elke zet al van het bord.

TNO stelde vast dat er grote verschillen tussen de beroepsgroepen zijn. Kantoormensen spannen de kroon. Horecamedewerkers zitten nauwelijks. Dus onze Theo hoeft zeker geen statafel. Sterker nog, Theo loopt te véél. En dat komt door onze teams en teamleiders! Ik zal ze zo direct daarop aanspreken!

Dus 18 statafels. Ik aankloppen bij het bestuur voor 1.000 euro. Een schijntje. “Nou geen denken aan”, kreeg ik van het bestuur te horen. “Laten de leden maar wat vaker koffie aan de bar gaan halen”. Ik balen natuurlijk, maar ik laat het er niet bij ZITTEN: “In plaats van 18 statafels, mogen 18 skippyballen dan wel?” Scheelt de helft in de kosten. “Dat zeker niet; allemaal onzin” zegt het bestuur (iets wat je toch niet dagelijks van een bestuur hoort), “zelfs zónder die ballen zitten de meeste spelers al te stui-teren achter hun bord.” Daar sta je dan als materiaalcommissaris met lege handen. En de voorzitter? Die blijft gewoon zitten. We blijven met zijn állen zitten. Zittenblijvers zijn we, dus ook geen promotie meer.

En dan moet ik uiteraard stilSTAAN bij de ernst van dit alles. Wat is de relevantie van het TNO-onderzoek? Gaan we dood als we te veel zitten? Jazeker geachte schaker, de kans is groot. Mensen overlijden namelijk vroegtijdig aan hart- en vaatziekten of ze krijgen diabetes. Dus beste mensen, mocht u komend jaar diabetes type I krijgen, of type II, of wat mij betreft tegelijkertijd type I en type II, klop dan niet bij mij aan. Denk dan maar terug aan die skippyballen.

Of als u achter uw bord zit – jawel ZIT! – en u denkt, deze zet kan wel eens mijn laatste zijn; nou, uw materiaalcommissaris ZIT er niet mee. Hij geeft niet thuis.

Een knellende vraag is natuurlijk hoeveel ZITTENDE leden ons de komende jaren zullen ontvallen? Ik vrees het ergste. Maar ons bestuur wanhoopt niet: we hebben immers weer ledenaanwas.

En dan nu de teamleiders. We weten dat Theo nauwelijks zit. Hij loopt heel veel. Hij loopt zelfs schaakmateriaal op te ruimen na teamwedstrijden! Dat is een taak voor de teams zelf. Daar wil ik dan ook in de eerste plaats alle teamleiders op aanspreken.

Gy hoofden van Lebak. Wie toch zal dan recht doen in Bantan-Kidoel? Ik wensch gaarne in goede verstandhouding met u te leven, en daarom verzoek ik u my te beschouwen als een vriend. Wie gedwaald mocht hebben, zeg nalatig is geweest, kan op een zacht oordeel van myn kant staat maken. Alleen waar nalatigheid zou worden tot gewoonte, zal ik die tegengaan. Hoort naar my, als ik u zeggen

zal, hoe er dan recht zal gedaan worden. Gy hoofden van Lebak. U bent verantwoordelijk voor het netjes achterlaten van de zaal. U en uw teamleden behoren na de wedstrijd de schaakstukken op te ruimen. Dat laten we toch niet aan Theo over?
Ik heb gezegd.

□

toernooi	Tata 2024	Bram Albertus
-----------------	------------------	--------------------------

In januari deed ik weer mee aan het traditionele Tata Steel-toernooi. Na een bijna 50% score van vorig jaar, was dit jaar het doel om het in ieder geval beter te doen dan toen. Dat lukte vrij aardig, want ik werd tweede in de groep met een score van 6½ uit 9. Hieronder bespreek ik een aantal interessante momenten uit deze partijen.

In de eerste ronde deed zich meteen een bijzonder scenario voor. Het speeltempo bij de tienkampen was gelijk aan het KNSB-tempo, waarop je na de 40^e zet een half uur extra krijgt. In de stelling hiernaast was mijn laatste en 40^e zet Kh2, vanwege schaak. →

Mijn tegenstander dacht dat hij een half uur extra kreeg en liet zijn tijd naar 0 lopen. Echter heeft zwart nog geen 40 zetten gedaan en de eerste overwinning was op bijzondere wijze binnen. Overigens was de stelling voor zwart toch al verloren.

De tweede ronde met zwart ging 30 zetten lang gelijk op. Met een gigantische blunder had ik de partij moeten verliezen.

← Ik speelde **30. ... Dh4+??**. Na het simpele **31. g3** verlies je gewoon een toren. Mijn tegenstander maakte het nog heel spannend en de stelling ging verder met **31. ... Dxb3**, **32. Txa7 Pf6**, **33. Pe2 Dh1** (dreigt Pg4#), **34. Pg1 Pg4+**, **35. Ke1 Dxb3+** (dat is één stuk terug), **36. Kd2 Pf2**, **37. Le2??**

Allereerst was **33. Pe2** al niet heel handig, na **33. Le2** is de zwarte aanval helemaal nergens. En deze zet **37. Le2** verliest op slag. Het lijkt op het oog nog niet zo gevaarlijk, maar er is geen houden meer aan voor wit. →

De partij ging verder met **37. ... Pe4+**, **38. Kd3 c5** (dreigt c4 mat), **39. bxc5 bxc5**, **40. Pa3** (enige manier om c4 te voorkomen) **c4+**, **41. Pxc4 dxc4+**, **42. Kxc4 Dxe3**, **43. Kb4** (op Txb7 volgt Pd6+) **Dxd4+**, **44. Dxd4 Pxd4**, **45. Lb5 Pxb5**, **46. Kxb5 Ld5** en het eindspel is simpel gewonnen.

Noot redactie: in de variant 37. ... Pe4+, 38. Kd3 c5 (dreigt c4 mat), 39. bxc5 bxc5, 40. Pa3 lijkt - hoewel ook niet heel fijn - 40. dxc5 (gewoon die c-pion slaan) toch de meest logische zet voor wit. Sterkste antwoord voor zwart lijkt dan 40. ... Dxb3 met de dreiging Pxf4. Maar dan had zwart dit nog beter meteen (dus 38. ... Dxb3) kunnen doen. Waarschijnlijk gaat dit dan verder met iets als 41. Pa1 Pxf4+, 42. Kc2 Pxe2, 43. Txb7 Dxe3, 44. Pb3 met groot voordeel voor zwart.

→

In rondes 3 en 5 kreeg ik met wit een klein plusje, maar niet voldoende om te kunnen winnen, met remise als resultaat. In ronde 4 kreeg ik met zwart mijn enige nederlaag om de oren. Vanuit een vrij onbekende opening werd ik langzaam maar zeker weg geschoven. In ronde 6 met zwart kwam mijn voorbereiding op het bord en dat betaalde zich mooi uit. In een zijvariant van de Nimzo had mijn tegenstander al vrij snel problemen vanwege mijn ver opgeschoven g- en h-pion. De partij begon met **1. d4 Pf6, 2. c4 e6, 3. Pc3 Lb4, 4. Dc2 d5, 5. cxd5 exd5, 6. Lg5 h6, 7. Lh4 g5, 8. Lg3 Pc6, 9. e3 h5, 10. Pf3** →

Een onhandige zet, want het paard en de loper worden targets voor de pionnen op g5 en h5.

Na **10. ... Pe4, 11. Ld3 De7** is al vroeg een belangrijke stelling bereikt, want de loper op g3 heeft niet zo veel velden meer over en h4 komt eraan. Mijn tegenstander had zich met **12. Lxe4 dxe4, 13. Pd2 Lxc3, 14. Dxc3 h4, 15. d5** kunnen redden en een mooie stelling in het vervolg. Hij speelde echter **12. 0-0 Lxc3, 13. Lxc3 h4** en ik won al snel een loper en daarmee de partij. Na **13. Lxe4 dxe4, 14. Dxc3 exf3** heeft wit hetzelfde idee met **15. d5**, wat de partij nog spannend had kunnen houden.

In ronde 7 won ik met wit in het middenspel een pionnetje, toen steeds meer stukken geruild werden, was het eindspel vervolgens gewonnen. In de 9^e ronde werden de dames snel geruild, ondanks dat er verder veel stukken op het bord bleven staan, is het nooit buiten de remisemarge gekomen.

← In de 8^e ronde kwam met zwart deze stelling op het bord, na **30. Tb2**. Voorafgaand was de stelling redelijk gelijk. Ook na de gespeelde zet lijkt er niet veel aan de hand, echter heeft wit een groot probleem met zijn loper op e4. Deze heeft namelijk niet veel velden meer en daar probeerde ik gebruik van te maken. Het ging verder met **30. ... Txb2, 31. Lxb2 Le5+, 32. Kg2 Ld7, 33. Lc1 f5, 34. f4 fxe4, 35. fxe5 exd3, 36. e6 La4, 37. Kg2 Kg7, 38. Ke1 c4, 39. h4 c3** en de zwarte pionnen zijn simpelweg te sterk. Mijn idee van de loper op e4 insluiten was mogelijk.

Vraag: Met welke combinatie van zetten was dat mogelijk vanuit de stelling hiernaast?

Antwoord: De eerste partijzetten waren correct met **30. ... Txb2, 31. Lxb2 Le5+, 32. Kg2**. Echter in plaats van **32. ... Ld7** had **32. ... Lf4** gespeeld kunnen worden.

Op deze manier wordt de f-pion van wit ook vastgelegd. De volgende twee zetten van zwart zijn **Ld7** en **f5**, waardoor de loper op e4 helemaal ingesloten is.

□

Terug naar Promotie

In 2014 besloten mijn vrouw en ik Zeeland vaarwel te zeggen en vanwege kinderen en kleinkinderen terug te gaan naar de Randstad. We vonden onze nieuwe woning in Zoeterwoude en omdat Zoeterwoude geen eigen schaakclub had was het logisch weer lid te worden van Promotie. Ik werd met een mail hartelijk verwelkomd door de voorzitter en zag veel oude bekenden terug. Ik herinner me dat ik mijn eerste partij na terugkomst remise speelde tegen Rob de Vries. Sindsdien heb ik met wisselend succes intern en extern mijn partijen gespeeld. Bij SV Zierikzee overheerste het recreatieve schaak terwijl het schaken bij Promotie toch wat meer prestatiegericht is. Het huiskamergevoel in Zeeland heb ik in het begin bij Promotie wel gemist. Voor mij is dit aspect overigens met de wisseling van de speellocatie sterk verbeterd met name de interactie, hoe kort ook, met de lessen aan de jeugd ervaar ik als zeer positief.

Ik sluit mijn schaakgeschiedenis af met een paar partijfragmenten. Het eerste diagram geeft de stand uit de partij BvdG - Ben Ahlers (intern 12-1-2018) na **1. d4 Pf6, 2. Lf4 g6, 3. h3 c5, 4. e3 Db5, 5 Pc3**.

1

Ben sloeg op b2 en na **5. ... Dxb2, 6. Pb5 Pa6, 7. Tb1 Dxa2, 8. Ta1 Db2, 9. Tb1** werd de vrede getekend, remise. Ik vond de voortzetting **9. Txa6 bxa6, 10. Pc7+ Kd8, 11. Pxa8** (diagram 2) te riskant en was gezien het grote verschil in rating met remise zeer tevreden. We hadden nog een kleine discussie of de bekende uitspraak "Je moet nooit slaan op b2, zelfs niet als het goed is" hier van toepassing was.

2

Het tweede fragment gaat ook over de vraag al of niet slaan op b2 en betreft de partij tussen BvdG en Kasper Uithof (extern 12-2-2024). Na **1. d4 Pf6, 2. Lf4 c5, 3. e3 Db6, 4. Pc3** is de stand identiek aan diagram 1 zonder de zetten **g6** en **h3**. Kasper sloeg niet op b2, er volgde **4. ... cxd4, 5. Dxd4** (diagram 3); ik hoopte hier dat hij alsnog op b2 zou slaan: **5. ... Dxb2, 6. Pb5 Dxd4, 7. Pc7+ Kd8, 8. exd4** met tenminste winst van de kwaliteit. **5. ... Dxd4, 6. exd4**. Na deze eerste openingsverwickelingen was ik toch niet ontevreden, wit heeft meer ruimte en is beter ontwikkeld. Jammer genoeg was dat niet voldoende, ik speelde een aantal malen niet de beste zet en verloor uiteindelijk.

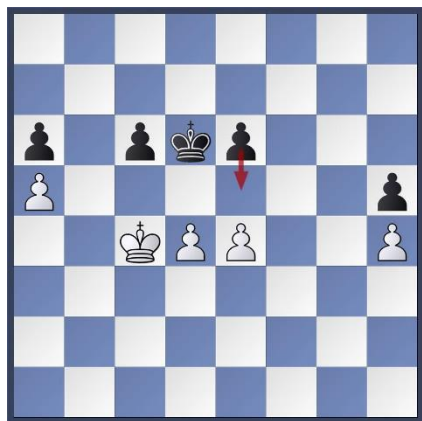

3

Als laatste een aanvulling op een recent wedstrijdverslag (Lierse 2 – Promotie H4) waarin gerefereerd werd aan de wedstrijd Promotie H3 – Lierse 1 op 12-4-2023. Beide wedstrijden werden met 4½ - 3½ verloren. De wedstrijd op 12 april vorig jaar was in zoverre bijzonder dat Lierse speelde met 3 vrouwen in het team en dat hebben we geweten: **vrouwen Lierse – mannen Promotie 2½ – ½**.

Ikzelf speelde met wit tegen Sandra van den Berg. Na zet 39 van zwart stond er een pionneneindspel op het bord (zie diagram 4).

4

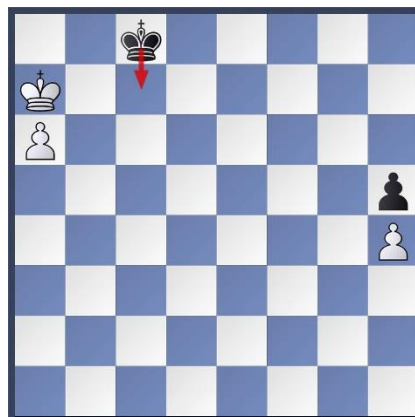
Hier mijn analyse startend bij diagram 4: **40. Kb4 e5** (de enige zet die niet direct verliest), **41. dxe5 Kxe5**, **42. Kc5 Kxe4**, **43. Kxc6** (Kb6 komt later) **Ke5** (lopen naar de h lijn verliest), **45. Kb6 Kd6**, **46. Kxa6 Kc6**, **47. Ka7 Kc7**, **48. a6 Kc7**, **49 Kb6** (zie diagram 5).

Wit kan kiezen: zwart pat zetten op de a-lijn, of naar de h-lijn lopen. Wit komt dan één tempo tekort, zwart bereikt op tijd het loperveld f8 en de situatie van diagram 5 herhaalt zich op de h lijn.

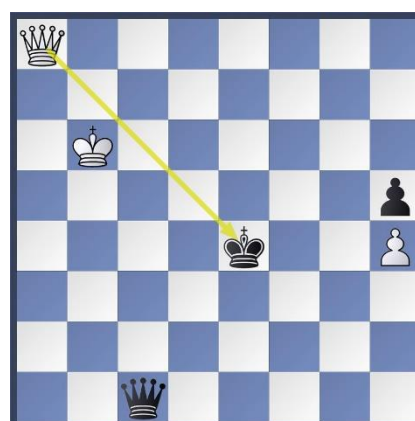
Rest nog **43. Kb6 c5** (als zwart zijn pion verdedigt met Kd5 verliest hij, zie de volgende analyse waarin wit precies 1 tempo meer heeft), **44. Kxa6** (Kxc5 leidt tot de stand van diagram 5) **c4**, **45. Kb6 c3**, **46. a6 c2**, **47. a7 c1D**, **48 a8D+** (dit dame-eindspel lijkt mij remise, zie diagram 6).

Conclusie: ook na Kb4 is het eindspel remise. Omdat er momenten waarop zwart, zeker in tijdnood, in de fout kan gaan was 40. Kb4 het proberen waard geweest.

Ten slotte: stop ik nu met schaken nu ik het slot van mijn schaak-geschiedenis heb geschreven? Het antwoord is nee. Zolang ik op maandag de speellocatie kan bereiken, mijn rijbewijs is recent weer met vijf jaar verlengd, wil ik blijven schaken.

5

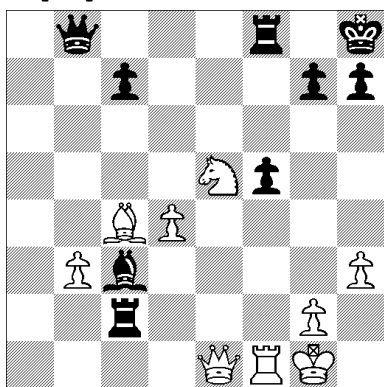

6

□

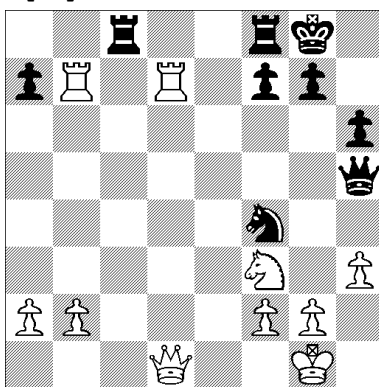
6 maal "kort maar krachtig" [deel 2]

[D] wit aan zet ○

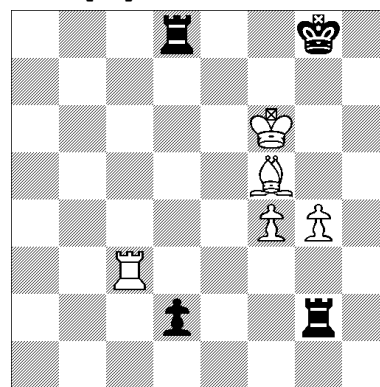
zie ook blz. 23

[E] zwart aan zet ●

bron: Lichess

[F] wit aan zet ○

oplossingen: → blz. 41

'analyse'	Een S.O.S.-bericht	Nico Peerdeman
-----------	--------------------	----------------

Dit was de titel van een klein artikel in het *Tijdschrift van den Nederlandschen schaakbond* van september 1934. Daar staat onder dit kopje de volgende tekst te lezen:

De heer Mr. G. C. A. Oskam Van Vollenhovenstraat 48, Rotterdam, is op zoek naar een partij van den Engelschen meester *James Mason*, waarin deze in de stelling:

Wit: Kg1 – Db3 – Tb1 – Ld7; pionnen op c3 – g2 – h2

Zwart: Kc7 – Df8 – Tb8 – Ld6; pionnen op a7 – f5 – g6

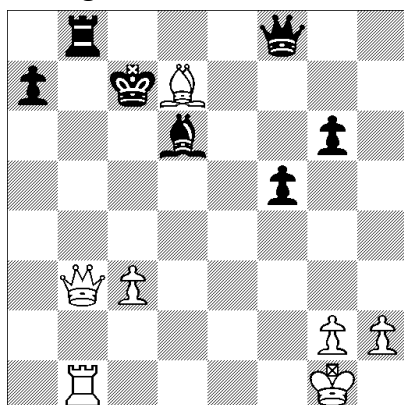
de volgende voortzetting koos: 1. Dh7 Dg8 2. Tb7+ Kb7: 3. Lc8+!!

Wie kent de partij? En zoo ja, waar is ze te vinden?

Mr. Oskam zal mededeeling daarvan ten zeerste waarderen!

Bij deze tekst zijn nog wel enige kanttekeningen te plaatsen.

1. De stelling

2. De voortzetting

De aangegeven voortzetting is technisch onmogelijk.

3. Privacy

Dat waren nog eens tijden! Man en paard werd genoemd; niet alleen de titel maar ook het adres!

4. Plaatsing

Dat dit bericht überhaupt geplaatst is in het *Tijdschrift* is bijzonder. In het nummer van oktober 1934 plaatste de Tijdschriftcommissaris (zo heette dat toen nog) een bericht dat “Een massa ingediende copy, waaronder tal van geanalyseerde partijen is moeten blijven liggen, wegens gebrek aan plaats.” En ook in het nummer van november 1934 verschenen woorden van gelijke strekking, waarbij werd aangegeven dat “de omvang wederom slechts 24 pagina’s kon zijn.” Kortom aan Mr. G. C. A. Oskam is een gunst verleend om zijn zoekopdracht te honoreren.

5. De spelers

In het berichtje worden de namen genoemd Mr. G. C. A. Oskam en James Mason. Beiden hebben hun sporen in de schaakwereld ruimschoots verdiend.

Ondanks dat de gespeelde voortzetting niet aansluit bij het diagram was ik toch nieuwgierig of er nog iets boven water te krijgen zou zijn. Hierbij had ik 2 aanknopingspunten.

1. De naam James Mason.

In mijn boekenkast staan 2 boeken van zijn hand die hopelijk iets op zouden leveren.

2. De voortzetting bevat de spectaculaire zetten Tb7+ en Lc8+. Deze laatste zet krijgt zelfs twee uitroepetekens. Ergens zou er misschien toch een partij moeten bestaan waarin dit als motief naar voren komt.

Ondertussen had ik al wel verder gelezen in het *Tijdschrift*. In de resterende nummers van de jaargang 1934 trof ik geen verdere mededelingen aan. Dus ging ik aan de slag.

Yours Sincerely,
James Mason

Het eerste boek van de hand van James Mason is: *The art of chess* (3^e editie, 1905). Het bevat een volledige handleiding voor het schaakspel in 3 delen: eindspel, middenspel en opening. In die volgorde. De auteur neemt geen blad voor de mond in het voorwoord. Een verontschuldiging voor de gevolgde methode is “needless” or “useless” omdat eerdere edities al op een hartelijke ontvangst konden rekenen. En voor wat het onderwerp betreft: “This is of the highest class”.

In het voorwoord wordt ook de “untimely death of the author” vermeld. Hij overleed op 15 januari 1905 op 55-jarige leeftijd. De 3^e editie is afgerond door de medewerking van Leopold Hoffer die vooral bekend was van zijn schaakrubriek in de Britse krant *The Field*.

In beide boeken is bovenstaande foto opgenomen.

Principles of chess in theory and practice (3^e editie, 1900) bevat een vergelijkbare opzet. Het deel over de opening wordt uitgebreider toegelicht aan de hand van partijen. Opvallend is dat diagrammen ontbreken.

Al bladerend kwam ik bij een partij de zetten 41. Q-R7+, 42. ... Q-Kt sq 43. R-Kt7+ KxR 44. B-B8+! tegen.

Als deze Britse notatie wordt omgezet naar onze notatie levert dat de zetten 41. Dh7+, 42. ... Dg8, 43. Tb7+ Kxb7, 44. Lc8+! op. Dit zijn precies de gespeelde zetten uit het S.O.S. bericht!

Enige opwinding maakte zich toen van mij meester. En ook nog eens een uitroepeteken achter 44. Lc8+. Toeval bestaat niet dit in dit soort gevallen zelfs als het chronologisch niet helemaal klopt, gelet op zwarts 41^e en wits 42^e zet. Kortom voldoende reden om de partij eens na te spelen. Het betrof hier de partij Mason-Winawer, Wenen 1882.

De aantekeningen uit drie bronnen zijn toegevoegd om het tijdsbeeld compleet te maken.

- James Mason: *Principles of chess in theory and practice* (3^e editie 1900);
- Van Wijgerden: *Das II. Internationale Schachmeisterturnier Wien 1882* (Herdruk Olms 1984);
- Tartakower/Dumont: *500 master games of chess* (1952).

Tartakower en Dumont leiden deze partij als volgt in:

“Hoe het vijandelijk kamp binnen te vallen? De manier waarop wit dit probleem oplost in de volgende beroemde partij is een genie waardig.”

Mason-Winawer, Wenen 13 juni 1882, ronde 27

[M = Mason, W = van Wijgerden, T = Tartakower/Dumont]

1. e4 e5, 2. Pf3 Pc6, 3. Lc4 Lc5, 4. d3

M: Voor het algemene verschil tussen deze zet en 4. c3 wordt verwezen naar de partij Blackburne - v. Bardeleben, Dresden 1892. 4. d3 is iets sterker.

4. ... d6, 5. Le3

W: Een ongevaarlijk systeem.

5. ... Lb6, 6. Pbd2 h6

M: Onnodig. Het paard kon onmiddellijk in het spel gebracht worden zonder veel vrees voor de ‘penning’; maar een welbekende eigenschap van Winawer is dat hij een voorliefde voor het paard heeft boven de loper.

W: Deze zet is ongefundeerd: Lg5 zou, nu wit al Le3 gespeeld heeft, een duidelijk tempoverlies betekenen.

7. Pf1

T: In plaats van door 7. 0-0 de definitieve positie van zijn koning te bepalen, zorgt wit voor een nuttige hergroepering achter de linies. (Tartakower/DuMont)

7. ... Pf6, 8. h3 Pe7, 9. Pg3 c6, 10. Lb3

M: Om 10. ... d5 te vermijden en pion b2 te beschermen in geval van de speelwijze in de partij. Zwarts afruil van de lopers en het openen van de f-lijn is daarentegen strijdig met de logica, maar hoeft gezien de speciale omstandigheden niet noodzakelijk slecht te zijn *per se*. Maar het blijkt later toch ongunstig te zijn, *per ongeluk* zagezegd; als zwart de gevolgen ervan moet dragen.

T: Een preventieve terugtocht. Zwart kan nu niet de tegenstoot in het centrum 10. ... d5 spelen vanwege 11. Pxe5.

10. ... Lxe3?

T: Een ander plan om de opstoot d5 te kunnen spelen zou zijn 10. ... Pg6 gevolgd door 11. ... d5.

W: Winawer bezorgt zijn tegenstander een dubbelpion, maar de halfopen f-lijn zal hem in de loop van de partij voor grote zorgen plaatsen. (Van Wijgerden)

11. fxe3 Db6, 12. Dd2 a5, 13. c3 a4, 14. Ld1 Le6, 15. 0-0 Dc7

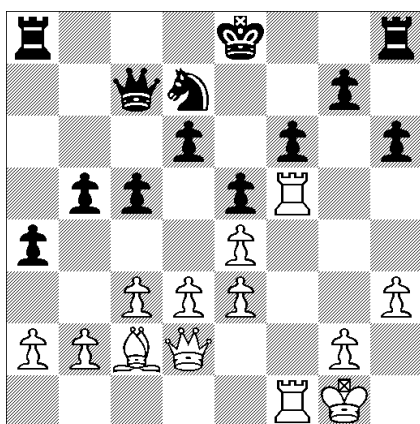
W: De korte rochade was te gevaarlijk vanwege 16. Ph4.

16. Ph4 b5?

M: Met de bedoeling om het spel te verleggen naar de damevleugel, zonder rochade. Dit zou mogelijk het gevolg kunnen zijn van de open f-lijn. Toch was 20. ... 0-0 de aangewezen zet.

W: Spoedig zijn alle zwarte pionnen zwak.

17. Lc2

T: Indien 17. d4, d5 met de dubbele dreiging 18. ... exd4 and 18. ... dxe4.

W: Op 17. d4 was 17. ... d5! gevolgd.

17. ... c5, 18. Pgf5 Lxf5, 19. Pxf5 Pxf5, 20. Txf5 Pd7, 21. Taf1 f6

T: Sluit de f-lijn, maar ten koste van een verzwakking van de koningsvleugel. Het is nu duidelijk dat het openen van de f-lijn door zwart's 10. Lxe3 alleen wit ten goede is gekomen.

W: De voorkeur verdiende 21. ... 0-0. (Van Wijgerden)

stelling na 21. ... f6

22. Ld1

T: Een actieve loper.

22. ... a3, 23. Lh5+ Ke7

T: De zwarte koning is alleen schijnbaar in veiligheid in het midden van het bord, ondanks een solide pionnenbescherming.

24. b3 Thf8, 25. T5f3 Pb6, 26. Tg3 Kd8, 27. Lg4 De7, 28. Le2

M: De zwarte dame heeft c7 open gelaten voor de koning, de loper staat beter op e2 dan op g4. Nu komt de damepion met kracht naar voren.

T: Met de dreiging 29. d4 en de aansluitende actie van de loper (tegen b5) en van de dame (op de d-lijn).

28. ... Kc7, 29. d4 c4

W: Zwart plukt nu de bittere vruchten van zijn pionzetten.

30. Tb1

T: Deze terreinverplaatsing is effectief en komt met een verrassende snelheid.

30. ... g5?

M: Het zou beter zijn geweest om wits zet te beantwoorden met 30. ... Tg8. De torens zouden moeten samenwerken in de verdediging, en wit's aanvalskracht ondermijnen door afruil.

T: Om de bewegingsvrijheid van de dame te herstellen.

W: Dit vergemakkelijkt het openen van meer lijnen voor wit.

31. bxc4 bxc4, 32. Tb4

M: Een krachtige zet, los van de directe dreiging van pionwinst.

T: Leidend tot een logische pionwinst.

32. ... De6, 33. d5 Dc8, 34. Lxc4

W: De eerste pion is gewonnen. De enige kans voor zwart is een blokkade van de zwarte velden.

34. ... Pa4

M: Om het paard naar c5 te spelen. Zwart's positie is nu zeer ernstig.

T: Met de dreiging om de c-pion terug te winnen door 35. ... Kd8.

35. Lb5 Pc5, 36. De2

M: Om de dame gereed te hebben voor actie op beide vleugels, als wel ook om h5 te voorkomen.

T: Dood en verderf dreigend in de vijandelijke linies door 37. Dh5. In zijn algemeenheid heeft wit's pionnenmeerderheid weinig te betekenen. Zijn werkelijke voordeel ligt in het feit dat zwart een gebrek aan samenwerking van zijn stukken heeft: een dolende koning, een inactieve dametoren en gaten in de pionformatie.

36. ... f5

M: Met de bedoeling om Tg3 in te sluiten, dit ten koste van tijdelijk pionverlies. Maar de zwarte koning is te kwetsbaar.

W: Na 36. ... Th8, 37. Tf3 Tf8, 38. Tf5 valt de witte dame hoe dan ook binnen.

37. exf5 e4

T: Om Dxf5 mogelijk te maken, dat op dit moment een grove fout zou zijn vanwege 37. ... Dxf5, 38. Tf3 en wint.

38. Lc6 Tb8

T: Of 38. ... Ta7, 39. Db5 (dreigend 40. Db6 mat) Db8, 40. Dxb8+ Txb8, 41. Txb8 Kxb8, 42. h4 (versplintering van het zwarte front) Tg7, 43. f6 Tf7, 44. hxg5 hxg5, 45. Txg5 Txf6, 46. Tg8+ Kc7, 47. Ta8 gevolgd door Txa3 met de beslissende winst van nog een pion.

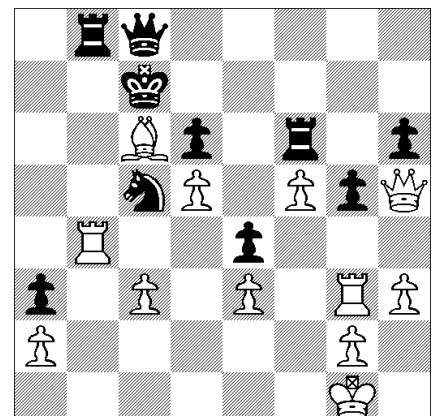
39. Dh5 →

M: Zwart heeft geen bevredigend antwoord op deze zet. Hij kan het schaak op f7 niet toestaan, en verlies van meer pionnen is onvermijdelijk.

39. ... Tf6

T: Betekent dit consolidatie? Wit's meesterzet beantwoordt de vraag.

W: Deze partij zou in de vergetelheid zijn geraakt, ware het niet dat Mason met een wonderschone combinatie gewonnen had.

stelling na 39. ... Tf6

40. Txxg5!

M: Dit is mogelijk en absoluut correct, vanwege de scheiding van de zwarte torens en de kwetsbare positie van de koning. De combinatie is opmerkelijk en resulteert in een duidelijk winnend voordeel voor wit.

T: Een hinderlijk offer.

40. .. hxxg5

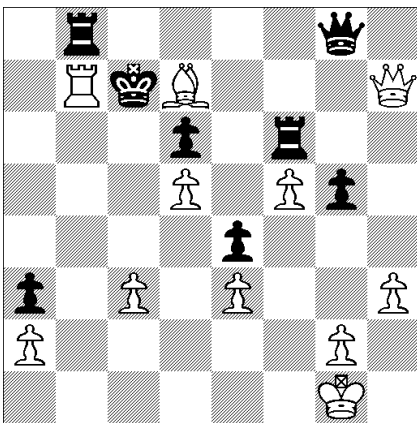
M: Iets beter zou zijn 40. ... Df8; maar zwart speelt op kwaliteitswinst. Vanzelfsprekend moet hij het paard tussenplaatsen op de volgende zet, omdat anders de onverdedigde toren verloren gaat.

41. Dh7+ Pd7, 42. Lxd7 Dg8

W: Of 42. ... Dxd7, 43. Tc4+ Kd8, 44. Dh8+ met beslissende aanval. Het is uiterst ongelukkig, dat nu ook 43. Dxxg8 wint; de gespeelde zet is desondanks een genot voor het oog.

Of 42. ... Dxd7, 43. Tc4+ Kd8, 44. Dh8+ met torenwinst onder behoud van een beslissende aanval.

43. Tb7!!

stelling na 43. Tb7+!!

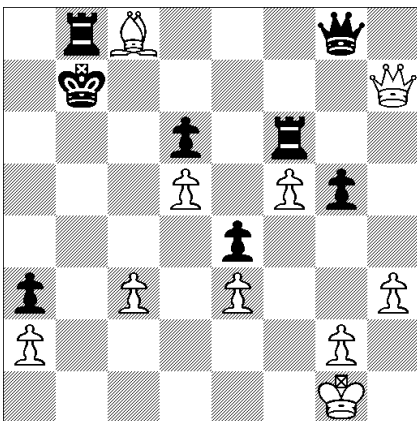
M: Een aardig stukkenspel volgt. Wit wint de zwarte dame voor een toren. Dit is een treffend voorbeeld van de kracht van het dubbelschaak.

T: Deze aanvullende finesse in de combinatie is één van de mooiste creaties in de schaakliteratuur. Technisch gesproken vormen de motieven van *afleiding* (43. ... Txb7, 44. Dxxg8), van *desorganisatie* (43. ... Kd8, 44. Txb8+) en *disfunctionaliteit* door een dubbelschaak (43. ... Kxb7, 44. Lc8++) elk hier een onderdeel van en maken samen het geheel.

W: Wint materiaal; indien 43. ... Txb7: 44. Dxxg8 en als 43. ... Kd8: 44. Txb8+.

43. ... Kxb7, 44. Lc8++

W: Dubbelschaak!

44. ... Ka8

M: De ongelukkige positie van zijn torens staan zwart niet toe de loper te slaan.

T: Of 44. ... Kxc8, 45. Dxxg8+ Kc7, 46. Dg7+ gevolgd door Dxf6. De gespeelde zet is een laatste wanhopige poging van kortdurend verzet.

W: Een laatste poging; indien 44. ... Kxc8, 45. Dxxg8+ en een toren moet ook het strijdtoneel verlaten. De rest van de partij heeft geen commentaar nodig.

stelling na 44. Lc8++

45. Dxxg8 Txf5, 46. Dd8

M: Vanzelfsprekend wint wit. De gespeelde zet dreigt mat, maar zelfs 46. Lb7+ zou effectiever zijn. Indien dan 46. ... Ka7, 47. Dh7 of 47. De6. Wit's weg naar de winst zou dan eenvoudiger zijn dan in de partij gebeurt.

46. ... Txd5, 47. Dd7 Tb1+, 48. Kh2 Td2, 49. Dc6+ Kb8, 50. Dxe4

M: Dit verdedigt de koning tegen elke aanval van de torens, het enige waar wit op moest passen
→

50. ... Tbb2, 51. Le6 Kc7, 52. Dc4+ Kb6, 53. Ld5 g4, 54. hxg4 Tf2, 55. Dc6+ Ka7, 56. Dc7 1-0

Zo is uit een vlakke, zelfs saaie opening toch een fraaie partij ontstaan met een zeer creatieve ontknoping. In de media werd deze partij beschreven als “einen der schönsten in ganzen Turnier.” Het toernooi in Wenen 1882 was het tweede internationale toernooi dat werd gehouden in die stad. Aan het toernooi namen 18 spelers deel, die een dubbelrondig (!) speelschema afwerkten. Het toernooi was toonaangevend en vergelijkbaar met de supertoernooien van nu. Vele grote namen uit die tijd waren van de partij.

Het eerste toernooi in 1873 kende een afwijkende opzet. 12 deelnemers die steeds matches van drie partijen tegen elkaar speelden als na twee partijen nog geen beslissing was bereikt. Dat leidde tot het eigenaardige verschijnsel dat de winnaar Steinitz met een score van $20\frac{1}{2}$ *minder* punten behaalde dan de nummer twee Blackburne ($21\frac{1}{2}$). Dit was het gevolg van het feit dat Steinitz relatief soepel zijn matches had gespeeld in 25 partijen. Blackburne had daar 30 partijen voor nodig. Beiden hadden 1 match verloren en waren daarmee ‘gelijk’ geëindigd. Opvallend was wel dat de onderlinge match met $2\frac{1}{2} - \frac{1}{2}$ door Blackburne was gewonnen. Een beslissingsmatch werd noodzakelijk. Deze werd door Steinitz met 2 - 0 gewonnen.

Mason ging na de winst op één van zijn concurrenten na 27 ronden gedeeld aan de leiding. Uiteindelijk eindigden Wilhelm Steinitz, die 4 jaar later de eerste wereldkampioen schaken zou worden, en de Pool Simon Winawer (de Winawer uit bovenstaande partij) gedeeld bovenaan. Een beslissingstweekamp over twee partijen eindigde gelijk. Winawer presteerde in die tijd op de top van zijn kunnen en behaalde ook in andere grote toernooien goede resultaten. Mason eindigde met 23 punten op 1 punt van de winnaars. Hij speelde zijn beide partijen tegen Steinitz remise en won ook zijn partij met zwart tegen Winawer. Het toernooi in Wenen was één van de beste prestaties uit zijn loopbaan.

Is er nu een antwoord te geven op de gestelde vraag aan het begin? Het leidt geen twijfel dat dit de partij is die werd gezocht door Mr. G. (Gerard) C. A. Oskam (*). Vooral gebaseerd op de kenmerkende fraaie zetten die overeenkomen. Ten tijde van het toernooi was hij 2 jaar oud. Dat deze partij hem onbekend was, lijkt dan ook waarschijnlijk. Via andere kanalen zal hij ervan gehoord hebben. Hoe een en ander zich vervolgens verhoudt tot de opgegeven stelling laat zich alleen maar raden. Mogelijk kan enige naspeuring in de jaargang 1935 nog een licht op de zaak werpen. Voor nu sluit ik hiermee het dossier (dat toch weer aanzienlijk lijviger is geworden dan vooraf gedacht).

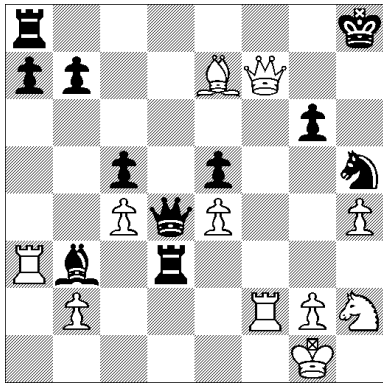
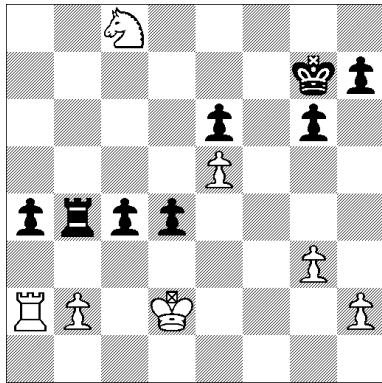
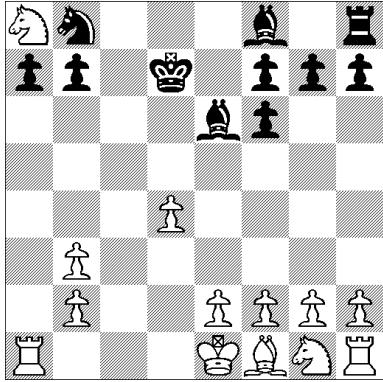
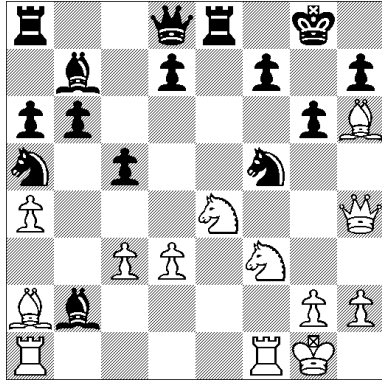
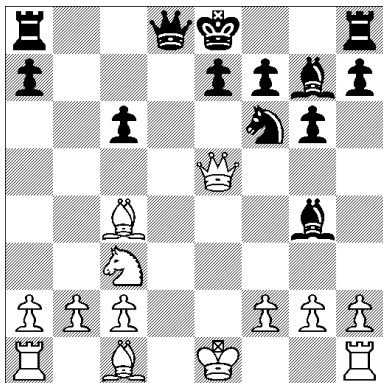
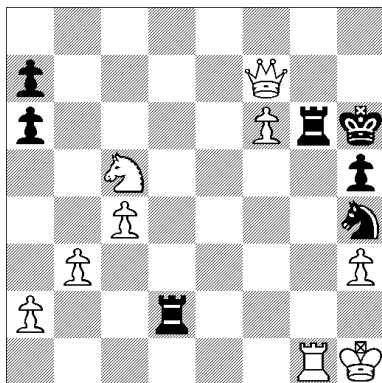
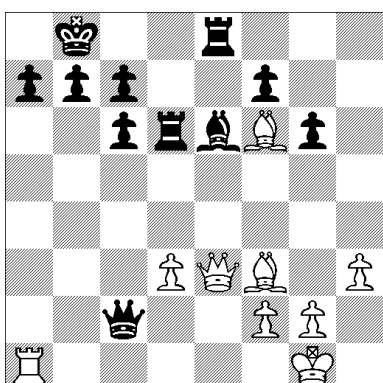
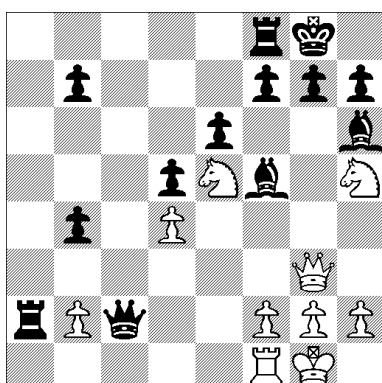
(*) Deze Mr. G. C. A. Oskam was een markante figuur die veel voor het Nederlandse schaken heeft betekend, als partijspeler, bestuurder, auteur en propagandist, kortom genoeg materiaal voor wellicht een volgend artikel.

Ter afsluiting in de geest van dit artikel een sfeerfoto van het toernooi in Scheveningen 1905 waaraan Oskam zelf deelnam; hij is de man staand in het midden van de foto.

Duras. Dr. Esser. Leussen. Reggio. Shorics. Oskam. Spielmann. Bleijkmans. Swiderski. Dr. Trimborn. Marshall. Mrs. Marshall. Leonhardt. Te Kolsté.

opgaven	Wit/zwart speelt en wint	redactie
----------------	---------------------------------	-----------------

 <u>stelling 1</u> zwart aan zet ●	 <u>stelling 2</u> zwart aan zet ●
 <u>stelling 3</u> zwart aan zet ●	 <u>stelling 4</u> wit aan zet ○
 <u>stelling 5</u> zwart aan zet ●	 <u>stelling 6</u> zwart aan zet ●
 <u>stelling 7</u> wit aan zet ○	 <u>stelling 8</u> wit aan zet ○
bron: Lichess oplossingen: → blz. 41	

oude doos	Test uw kennis van de spelregels	Hans Meijer
----------------------	---	------------------------

**maart
1995**

Met de regelmaat van de klok wordt de schaakwereld opgeschrikt door situaties die een grondige kennis van de regels van het schaakspel vereisen om een afgewogen oordeel te kunnen vellen. In de externe competitie is Promotie de afgelopen tijd twee keer op de klippen van deze spelregels te pletter gelopen. Onvoldoende kennis van het wedstrijdreglement brak ons tegen de Lange Rochade op. In Alkmaar lieten Eelco Kuipers, Manuel Nepveu en ik hierdoor na enige absurde avonturen een eerste wedstrijdpoint liggen. Bij de Pion in Groesbeek leverde Promotie een tweede wedstrijdpoint in. Daar lukte het de tegenstander van Jan Kalkwijk om met een flitsende combinatie niet alleen Kalkwijk mat te zetten maar tevens zichzelf schaak. Helaas staat het reglement niet toe dat iemand na het opgeven van zijn partij nog verhaal bij de wedstrijdleader haalt. Het lijkt mij dan ook een goed idee de leden van Promotie eens een toets voor te leggen waarmee zij hun kennis van de spelregels kunnen testen. Hier volgen drie hersenkrakers.

Een van onze clubgenoten, Henk Noordhoek natuurlijk, stootte geruime tijd geleden tijdens een wedstrijd in Amsterdam eens zijn koning met zijn mouw van het bord. Hij plaatste de koning echter op g1 in plaats van op h1 terug. Noordhoek won de partij met dank aan zijn verkeerd geplaatste koning. Had zijn tegenstander deze 'onreglementaire zet' aan kunnen vechten? Zo ja tot op welk moment. Hoe had de partij voortgezet moeten worden?

Enkele jaren later tijdens het Zoetermeers Denksportkampioenschap deed zich de volgende situatie voor. Een witte pion was op een van de borden naar de laatste rij opgerukt. De eigenaar van deze pion kon nog net voordat zijn vlag viel dame roepen, waarna hij de winst van de partij claimde. Zijn tegenstander stond immers mat. Henk Noordhoek, wie anders, zat achter de zwarte stukken. Volgens Henk was die pion helemaal geen dame en was er dus totaal geen sprake van mat. De partij moest zijns inziens voortgezet worden ware het niet dat zijn tegenstanders vlag al gevallen was. Wie had gelijk? U bent de wedstrijdleader. Over vijf minuten begint de volgende ronde. Welk besluit neemt u? Als aanvullende informatie geef ik u mijn overwegingen. Ik besloot indertijd, om naar de geest van het schaakspel, het punt aan Noordhoeks tegenstander te geven. De pion was in mijn ogen in hogere zin een dame en Noordhoek stond dus mat. Wat had Noordhoeks tegenstander moeten doen als zijn dame nog op het bord had gestaan en er geen andere witte dame in de zaal voorhanden was? Zou een omgekeerde toren in plaats van een dame ook goed geweest zijn? Zo ja, waarom zou een pion op zijn kant dan niet voldoen? Of een pion die rechtop staat?

Nu een volstrekt hypothetische situatie. Als protagonisten zullen we Henk Noordhoek en Manuel Nepveu nemen. Noordhoek omdat hij op de een of andere manier altijd in dit soort situaties verzeild raakt en Nepveu omdat deze rol hem op het lijf geschreven is. De volgende situatie doet zich voor. Henk breekt zijn partij tegen Manuel in gewonnen positie af. Hij geeft zijn zet af en gaat tevreden naar huis. Thuis ontdekt hij tot zijn grote schrik dat Manuel remise door drie maal herhaling van dezelfde stelling kan opeisen. Henk vertrouwt er echter op dat Manuel de partij wel op zal geven en hij besluit op de clubavond toch maar achter het bord plaats te nemen. U bent wedstrijdleader. Manuel geeft niet op. De envelop gaat open. U wordt nu achtereenvolgens geconfronteerd met de volgende drie, zoals reeds gezegd volstrekt hypothetische, scenario's:

Henk voert zijn afgegeven zet op het bord uit. Manuel ziet deze zet en claimt remise vanwege het drie maal herhalen van dezelfde stelling. Vervolgens voert hij zijn zet op het bord uit. Henk eist dat de partij voortgezet. U wordt erbij gehaald. Wat doet u?

Henk voert zijn afgegeven zet op het bord uit. Manuel ziet deze zet. Een brede grijns verschijnt op zijn gezicht. Hij claimt remise vanwege het drie maal herhalen van dezelfde stelling. Henk fronsst zijn wenkbrauwen. Hij kijkt Manuel verbaasd aan. Met een superieure glimlach voert Manuel dan zijn zet op het bord uit. Henk eist nu dat de partij voortgezet wordt. U wordt erbij gehaald. Welke beslissing neemt u?

Henk voert zijn afgegeven zet op het bord uit. Manuel ziet deze zet en claimt remise vanwege het drie maal herhalen van dezelfde stelling. Henk fronsst zijn wenkbrauwen en veinst onbegrip.

Manuel voert enigszins verbaasd zijn zet op het bord uit en merkt op dat deze stelling toch echt voor de derde keer op het bord verschijnt. Henk laat Manuel dan op vriendelijke doch besliste toon weten dat zijn claim op remise volgens het Fide reglement nu is komen te vervallen. Manuel heeft immers zijn zet op het bord uitgevoerd hetgeen tegen de letter van het reglement is. Henk eist dat de partij voortgezet wordt. Zoals bekend staat Henk gewonnen. Nadat Manuel van het plafond af geholpen is en het gat in het plafond provisorisch is gerepareerd wordt u erbij gehaald. Wat beslist u?

Op gevaar af dat ik door Manuel aan zijn pen geregen wordt wil ik een lans breken voor Henk. Natuurlijk heeft Manuel het recht om remise op grond van stellingsherhaling op te eisen maar is dat in een totaal verloren stelling ethisch wel verantwoord? Zou het niet van grootheid getuigen als hij de partij niet eens voortgezet had maar meteen, nog voordat de envelop open ging, opgegeven had? Ik moet echter oppassen met wat ik hier schrijf. Het is mij al eens overkomen dat ik voor Henk in de bres sprong en op een hoop gegooid werd met tasjesrovers en ander geteisem. Laat ik op mijn hoede zijn. Ook Manuel beschikt over een vaardige en soms scherpe pen en voordat ik er erg in heb is hij vergeten dat het hier pure fictie betreft.

Hans Meijer

Wat zeggen de spelregels van de wereldschaakbond de FIDE in de officiële vertaling van de KNSB over deze situaties (1/3/89):

Artikel 3. Het recht om te zetten

3.2. Men zegt dan een speler "aan zet" is, wanneer de zet van de tegenstander voltooid is.

Artikel 5. De loop der stukken

5.6 De pion.

(d) Een pion die de laatste rij bereikt, moet als onderdeel van dezelfde zet onmiddellijk worden vervangen door een dame, een toren, een loper of een paard van dezelfde kleur van de pion, naar keuze van de speler en ongeacht welke andere stukken er nog op het bord staan. Deze vervanging van een pion door een ander stuk wordt "promotie" genoemd; het door promotie verkregen stuk werkt onmiddellijk.

e) Als tijdens een wedstrijd een nieuw stuk, dat nodig is voor promotie, niet onmiddellijk beschikbaar is, mag de speler de klokken stilzetten om hulp te vragen van de wedstrijdleider. Indien zulk een verzoek niet is gedaan en de speler toch zijn zet doet en zijn klok stilzet zonder de gepromoveerde pion door een nieuw stuk te vervangen moet hem een waarschuwing of een disciplinaire straf zoals het vermeerderen van zijn reeds gebruikte bedenktijd worden opgelegd. In ieder geval moet de verbruikte bedenktijd van zijn tegenstander worden verminderd tot die welke bereikt werd onmiddellijk voordat de speler zijn klok stilzette, terwijl de stand op het schaakbord moet worden teruggebracht tot die welke op het bord was voor de speler zijn pion verplaatste en de klok van de speler die nu aan zet is moet weer in gang gezet worden. De speler moet daarna zijn zet op de juiste wijze uitvoeren zoals beschreven in artikel 5.6 (d).

Artikel 8. Onregelmatigheden

8.2. Indien er tijdens een partij een of meerdere stukken per ongeluk van hun plaats geraakt en niet op de juiste plaats teruggeplaatst zijn, wordt de stelling teruggebracht tot die van voor de verplaatsing, waarna de partij wordt voortgezet. Als die stelling niet kan worden gereconstrueerd, moet de partij ongeldig worden verklaard en een nieuwe partij worden gespeeld.

Artikel 10. Het einde van de partij

10.2 De partij is gewonnen door de speler wiens tegenstander verklaart dat hij opgeeft. Het opgeven beëindigt de partij onmiddellijk.

10.5 De partij is remise op verlangen van de aan zet zijnde speler indien dezelfde stelling voor de derde maal:

a) Op het punt staat te verschijnen als hij eerst aan de wedstrijdleider bekend maakt van plan te zijn deze zet te doen en deze zet op zijn notatieformulier opschrijft; of

b) juist bereikt is,

telkens met dezelfde speler aan zet.

De stelling wordt geacht dezelfde te zijn als gelijksoortige stukken van dezelfde kleur dezelfde velden bezetten en als met al deze stukken dezelfde zetten mogelijk zijn, met inbegrip van het recht te roken of een pion en passant te slaan.

varia	People...	Jan Willem Duijzer
--------------	------------------	---------------------------

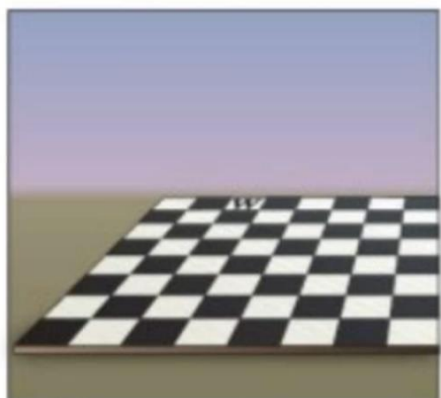
Het is vandaag, als ik dit schrijf, internationale vrouwendag, 8 maart. Een leuk weetje voor de Promotieleden is wellicht dat het maar een haar gescheeld had of Bobby Fischer zou nooit wereldkampioen schaken zijn geworden, zelfs nooit een topschaker zijn geworden.

Het zit zo. Op dezelfde middelbare school als Bobby Fischer, "Erasmus High" in Brooklyn, zat ook een andere toekomstige beroemdheid, de latere zangeres, actrice, regisseur en feministe Barbra Streisand. In haar recent verschenen autobiografie "Barbra" vertelt ze dat ze het als pubermeisje probeerde aan te leggen met een mede-leerling, de toen al bekende Fischer. Zonder succes. De blijkbaar toen al wat wereldvreemde jeugdschaker had meer belangstelling voor zijn tijdschrift "Mad".

Wat een gemiste kans! Een mat in één over het hoofd gezien. Misschien is het wel zo dat zijn latere gekte hierdoor te verklaren is. Barbra heeft er niet onder geleden. Lees haar bijzondere autobiografie er maar op na.

NB (red.): Wij herinneren ons de 'wijsheid' van Willem Broekman dat een vrouw je gemiddeld 200 ratingpunten kost.

puzzel	Kerstpuzzel Dr. Denker	Henk Alberts
---------------	-------------------------------	---------------------

11 letters

14

De Promoot kent de traditie van de kerstpuzzel van Jan Blankespoor. In het noorden kent men een vergelijkbare traditie, namelijk de Dr. Denker Kerstpuzzel van het Dagblad van het Noorden. Uit de 'opwarmertjes 2023' stamt bijgaand 'schaak-probleem.' Inde rebus zit een beroep van 11 letters verborgen.

Eén van de aardigheden van de Dr. Denker Kerstpuzzel is dat er ook het nodige aan ondersteuning op internet is. Zo zijn de opgaven nogmaals op internet te vinden, hetgeen heel handig (en soms zelfs noodzakelijk) is om in te zoomen om te zien wat er precies getekend is (zoals hier een 'W' op veld c8).

Ook is er een site waar je tips kunt krijgen en waar je de oplossingen kunt checken. Je krijgt op die site niet het antwoord, maar je krijgt 'statistische' antwoorden als: '98% van de oplosers heeft een ander antwoord.' Bij deze opgave 14 was één van de tips bijvoorbeeld 'bromsnor.'

Oplossing: → blz. 41

puzzel	Kerstpuzzel 2023: oplossing en uitslag	Jan Blankespoor
---------------	---	----------------------------

Een record van 11 inzenders van de kerstpuzzel uit de vorige Promoot! Ditmaal hadden de (37) droedels (ander woord voor rebus-cryptogram!) direct betrekking op kerstmis. De te zoeken kerstgerechten brachten sommige inzenders tot de conclusie dat er tijdens het kerstdiner bij de maker van de puzzel wel erg variabel gegeten wordt. Van één van de inzenders kreeg ik zelfs te horen dat zijn kerstdiner erdoor vergald was (😊).

Ook de te vinden slagzin had direct betrekking op het kerstdiner:

HAZEN EN KONIJNEN HOPEN MET KERSTMIS OP PASEN.

Helemaal correct waren de oplossingen van: Familie Duijzer, Pieter Hijma, Chris Schoon, John Tan, Sipke (en Esther) de Swart, Frans Martens, Gerhard Eggink en Hamilcar (+ familie) Knops. Eén fout hadden Marianne (en Ben) Ahlers. Zij aten liever biefstuk in plaats van preisoep.

Inmiddels is op 11 maart tijdens de ledenvergadering geloot voor de prijzen, met als uitkomst:

[1e] Chris, [2e] Gerhard, [3e] Frans. Gefeliciteerd!

Te vermelden valt nog dat Harrie Boerkamp en Rens Minnema tussen de schaakpartijen in Sitges hun vrije tijd invulden door de puzzel op te lossen; zij vonden wel de slagzin maar verzuimden de gevonden gerechten in te sturen.

En hier de oplossing:

1. H uit SPOT min I wordt Hutspot	20. U IS omgekeerd wordt SI MARIT omgekeerd wordt Tiramisu
2. A van APPÈL MIES, met I=O wordt Appelmoes	21. OOSTERS met 2 ^e O=E wordt Oesters
3. Goedkoop = DUURKOOOP, met D=Z en P=L wordt Zuurkool	22. Rij ST na FEL met N=T wordt Rijsttafel
4. BEETJE(S) met 1 ^e E=I wordt Bietjes	23. GEZAKT (vervang Z door H) na L met N=B wordt Gehaktbal
5. R en D in G, met I=A wordt Rendang	24. V is STOP min T met E erin wordt Vissoep
6. PEK in G één D wordt Pekingend	25. IN O RAAM met C erin (wordt RACAM) omgekeerd wordt Macaroni
7. BOER EN KOOS met S=L wordt Boerenkool	26. WISSELEN met W=M en I=O wordt Mosselen
8. K op SANTÉ, met O=I, min N wordt Kipsaté	27. ROBOT met R=B NIET min N, min T wordt Bobotie
9. W uit LOF min U wordt Witlof	28. UIT S MIJTER wordt Uitsmijter
10. Na S in G (min N) OR in G met I=E wordt Nasi Goreng	29. NA VIOOL I met N=R min O wordt Ravioli
11. Rij S T op AP met O=E wordt Rijstepap	30. P REIS OEP wordt Preisoep
12. GLAS aan E, min G 2 ^e A=G wordt Lasagne	31. Om E LET wordt Omelet
13. ROEM PIA met R=L wordt Loempia	32. H AZEN PETER met T=P wordt Hazenpeper
14. PANNEN BOEKEN met B=K wordt Pannenkoeken	33. PIAZZA min A wordt Pizza
15. GOUD (scheikundige afkorting is Au.) min D, L is T met I=A en T=H wordt Goulash	34. PASTA in ZAK min A met Z=A wordt Pastinaak
16. ROSSO min R BUCH met H=O wordt Ossobuco	35. ESSEN HAAS met E=O wordt Ossenhaas
17. PATELLA min T wordt Paella	36. PARAAT met R=T zonder A, FRITS met E erin (vóór de S) wordt Patat frites
18. EER omgekeerd = REE, GEUR omgekeerd min E wordt Reerug	37. KAAS EF in D U met I=O wordt Kaasfondue
19. Uit E N SLOEP min T min L wordt Uiensoep	

□

varia	Het schilderij van Chris	redactie
--------------	---------------------------------	-----------------

Begin maart werd de redactie aangeklampt door onze onvolprezen materiaalcommissaris Chris Schoon, met de vraag of we "zijn schilderij niet waren vergeten"? Pardon? Waar had hij het over? Hij had pas één borrel op, dus we mogen aannemen dat hij nog wel wist dat hij op de schaakclub was, en niet in zijn favoriete galerie. Na even doorvragen bleek dat hij de redactie een mail had gestuurd over een ooit door hem aangeschaft "schaakschilderij". De puzzelstukjes vielen nu enigszins op hun plaats, maar de redactie kon zich die mail niet herinneren, en de volgende dag ook niet vinden in de Inbox, noch in de mappen Spam, Ongewenst en/of Prullenbak. Gelukkig mailde Chris al snel wat er aan de hand was: na een diepgaand onderzoek had hij vastgesteld dat hij de bedoelde mail niet had verzonden naar redactie.depromoot@gmail.com, maar naar het (niet-bestaande) adres redactie.depromoot@gmail.nl.

En ja, we hebben het over dezelfde Chris die onlangs bij thuiskomst na een speelavond de autosleutel van Maarten Wichhart in "zijn" jaszak vond (hij wist dat die sleutel van Maarten was, omdat er ook een notatieboekje bij zat!). Kon hij weer helemaal vanuit Leiden terug naar Zoetermeer...

Een en ander roept wel enkele vragen op. Eén: Je krijgt toch een bericht van de mailprovider als een mailtje onbestelbaar is? Twee: Hoe heeft Chris zijn auto gestart, met zijn eigen sleutel in zijn jas aan de kapstok?

Dan nu de eigenlijke vraag. Het woord is aan Chris:

"Zeker 10 jaar geleden heb ik deze litho gekocht. Helaas niet genoteerd uit welke partij dit fragment kwam. In deze partij werd de koning door Kasparov (?) over het hele bord gejaagd. Kan het zijn uit de partij Kasparov tegen Topalov, Wijk aan Zee 1999? Hopelijk helpt de redactie of de leden me uit de brand."

Dat kan kloppen, zie onderstaand plaatje...

The Greatest Chess Game Of All Time
Kasparov vs. Topalov, 1999

NB (van de redactie): Al sinds mensenheugenis is de Promoot – afgezien van de omslag – een blad in zwart-wit (enerzijds penningmeester te vriend te houden, en anderzijds omdat dit wel toepasselijk is voor het clubblad van een schaakvereniging?). Om deze litho toch in kleur te kunnen bewonderen verwijzen wij u naar de digitale versie van deze Promoot op onze website; in het archief aldaar zijn alle kleuren die bij het drukken zwart-wit werden gewoon nog aanwezig!

□

Oplossingen problemen

Kort maar krachtig (blz. 23 en 28)

stelling A	stelling B	stelling C	stelling D	stelling E	stelling F
1. ... Txc3 2. Dxc3 Pe2+ 3. Kh1 Pxc3 0-1	1. ... Dxf1+ 2. Kxf1 Lh3+ 3. Kg1 Te1# mat	1. Dg5+ Kf8 2. Dh6# mat	1. Pg6+ hxc6 2. Dh4# mat	1. ... Tc1 2. Dxc1 Pe2+ 3. Kh2 Pxc1 0-1	1. Le6+ Kf8 2. Th3 1-0 (Th8#)

Wit / zwart speelt en wint (blz. 35)

stelling 1	stelling 2	stelling 3	stelling 4
1. ... Td1+ 2. Pf1 Txf1+ 3. Kh2 (3. Kxf1 Dd1#) 3. ... Txf2 0-1	1. ... Txb2+ 2. Txb2 c3+ 3. Kc2 cxb2 4. Kxb2 d3 0-1	1. ... Lb4+ 2. Kd1 Lxb3+ 3. Kc1 Tc8+ 4. Pc7 Txc7+ 5. Kb1 Ld2 0-1 (Tc1#)	1. Pf6+ Kh8 2. Lg7+ Kxg7 3. Dxh7+ Kxf6 4. Dxf7# mat
stelling 5	stelling 6	stelling 7	stelling 8
1. ... Ph5 2. De3 Lxc3+ 3. Dxc3 Dd1# mat	1. ... Th2+ 2. Kxh2 Pf3+ 3. Kh1 Tgx1# mat	1. Dxa7+ Kc8 2. Da8+ Kd7 3. Dxe8+ Kxe8 4. Ta8+ Td8 5. Txd8# mat	1. Pf6+ Kh8 2. Pxf7+ Txf7 3. Db8+ 1-0 (mat in 2)

Extra [1] (blz. 1)

1. Th3+ gxh3+, 2. Kf3 g4+, 3. Kxf4 g3, 4. hxc3# **mat**

Extra [2] (blz. 8)

1. b5+ cxb5+, 2. Kb4 f6 (2. ... e6, 3. e4 f6, 4. exf6 e5, 5. Kb3 [f7 pat!]) b4/Ka5, 6. f7 1-0),
3. exf6 exf6, 4. e4 (4. exf5 pat!) f5, 5. e5 f4, 6. e6 f3, 7. e7 f2, 8. e8P f1D, 9. Pc7# **mat**

Kerstpuzzel Dr. Denker (blz. 38)

W in veld achter → **Veldwachter**

ORGAAN VAN DE SCHAAKVERENIGING PROMOTIE 19 december 1978

Schaakperikelen.

Een speler van schaakclub "Promotie" nam van al zijn partijen goed notie. Hij sprak, alhoewel zacht, ik speel zelfs in de nacht, want deze edele denksport verafgoodt ie.

Een voorsprong die hij had genomen was helaas niet tot resultaat gekomen. Tot zijn tegenstanders vermaak werd het eeuwig schaak Van winst kon hij alleen nog maar dromen.

Agenda t/m zomer 2024

maart 2024

ma 18 maart	19:45	[25] periode 3 – ronde 1	Promotie H2 - DD3 Promotie H4 - Voorburg 3
vr 22 maart	19:45		Groene Hart Cup: ronde 7
za 23 maart	13:00		Promotie K3 - DD 4
ma 25 maart	19:45	[26] periode 3 – ronde 2	

april 2024

ma 1 april	-----	geen clubavond (2^e Paasdag)	
di 2 april	19:45		Pomar 1 - Promotie H4
wo 3 april	19:45	vrij schaken (i.p.v. ma 1 april)	
ma 8 april	19:45	[27] periode 3 – ronde 3	
ma 15 april	19:45	[28] periode 3 – ronde 4	
di 17 april	19:45	centraal → centraal →	Schaakmat W 2 - Promotie H2 Promotie H3 - RSC-Belgisch Park 1
za 20 april	13:00		Promotie K1 - Spijkenisse 1 Promotie K2 - DD 2
ma 22 april	19:45	[29] periode 3 – ronde 5	
di 24 april	19:45	centraal →	DSC 1 - Promotie H1
ma 29 april	19:45	[30] periode 3 – ronde 6	

mei 2024

ma 6 mei	19:45	[31] periode 3 – ronde 7	
ma 13 mei	19:45	[32] periode 3 – ronde 8	
ma 20 mei	-----	geen clubavond (2^e Pinksterdag)	
wo 22 mei	20:00	snelschaaktoernooi	
ma 27 mei	19:45	[33] periode 3 – ronde 9	

juni 2024

ma 3 juni	19:45	[34] periode 3 – ronde 10	
ma 10 juni	19:45	[35] periode 3 – ronde 11	
ma 17 juni	19:45	[36] periode 3 – ronde 12	
ma 24 juni	20:00	rapiddriedaagse: ronde 1 + 2 + 3	

juli 2024

ma 1 juli	20:00	rapiddriedaagse: ronde 4 + 5 + 6	
ma 8 juli	20:00	rapiddriedaagse: ronde 7 + 8 + 9	
ma 15 juli	20:00	zomercompetitie: ronde 1 + 2	
ma 22 juli	20:00	zomercompetitie: ronde 3 + 4	
ma 29 juli	20:00	zomercompetitie: ronde 5 + 6	

augustus 2024

ma 5 aug	20:00	zomercompetitie: ronde 7 + 8	
ma 12 aug	20:00	zomercompetitie: ronde 9 + 10	
ma 19 aug	20:00	zomercompetitie: ronde 11 + 12	
ma 26 aug	20:00	zomercompetitie: ronde 13 + 14	

september 2024

ma 2 sept	20:00	seizoensopening 2024-2025	
-----------	-------	----------------------------------	--